ONDERZOEKSRAPPORT

AGRIFOODMONITOR REGIO FOODVALLEY 2022

17 februari 2023

AGRIFOODMONITOR REGIO FOODVALLEY 2022

ONDERZOEKSRAPPORT

INHOUD

Voorwoord Error! Bookmark not defined.

Inhoud **3**

1. Inleiding **5**

2. Algemene samenstelling Human Capital Regio Foodvalley **6**

2.1. Human Capital Regio Foodvalley 6
2.1.1. Bevolking 6
2.1.2. Leeftijdsopbouw 8
2.1.3. Buitenlandse nationaliteiten 9
2.1.4. Onderwijsniveau 10
2.2. Arbeid 11
2.2.1. Arbeidsparticipatie 11
2.2.2. Werkloosheid 12
2.2.3. Banen totaal 13
2.2.4. Banen per sector 14
2.2.5. Vestigingen totaal 15
2.2.6. Vestigingen per sector 16

3. Structuur Agrocomplex **17**

3.1. Banen 19
3.1.1. Banen agrocomplex totaal 19
3.1.2. Banen agrocomplex deelsectoren 20
3.2. Vestigingen 22
3.2.1. Vestigingen agrocomplex totaal 22
3.2.2. Vestigingen agrocomplex deelsectoren 23
3.2.3. Grootteklasse vestigingen agrocomplex 24

4. Toegevoegde waarde Agrocomplex **26**

4.1. Toegevoegde waarde agrocomplex 2020 26
4.1.1. Toegevoegde waarde agrocomplex Regio Foodvalley 26
4.1.2. Toegevoegde waarde agrocomplex Nederland 27
4.2. Ontwikkeling 2016-2020 28
4.2.1. Ontwikkeling toegevoegde waarde agrocomplex Regio Foodvalley 28
4.2.2. Ontwikkeling toegevoegde waarde agrocomplex Nederland 28

5. Agrocomplex en samenhang met andere (deel)sectoren **30**

5.1. Samenhang agrocomplex 30
5.1.1. Arbeidsplaatsen en toegevoegde waarde agrocomplex Regio Foodvalley 30
5.1.2. Arbeidsplaatsen en toegevoegde waarde agrocomplex Nederland 30

6. Snelle groeiers Agrocomplex **32**

6.1. Snelle groeiers Regio Foodvalley 32

Bijlage 1 Gebied Regio Foodvalley 34

Bijlage 2 SBI-codes Agrocomplex 35

Bijlage 3 SBI-codes topsector Agri & food 38

Bijlage 4 Cijfers per gemeente 41

Bijlage 5 Agrocomplex versus topsector Agri & Food 47

Colofon 49

1. INLEIDING

Voor u ligt de AgroFood Monitor Regio Foodvalley 2022. Deze monitor geeft *fact en figures* over de unieke positie van agrofood sector in de Regio Foodvalley – het agrocomplex kortheidshalve genoemd.

De agrifoodsector van de Regio Foodvalley kenmerkt zich als een veelomvattende sector, waarin alle activiteiten binnen de waardeketen te vinden zijn: van de primaire productie, tot de toelevering- en verwerkingsindustrie tot aan de groothandel. Maar ook onderwijs en onderzoek door kennisintensieve bedrijven speelt een belangrijke rol binnen de sector.

In deze monitor komen drie thema's aan bod:

1. De ontwikkeling van de bevolking, onderwijsniveau en arbeidsparticipatie, werkgelegenheid en verder *human capital gegevens van de* arbeidsmarkt in de Regio Foodvalley.
2. Economische indicatoren, de structuur en ontwikkeling van de werkgelegenheid qua banen en vestigingen en de toegevoegde waarde ontwikkeling van het Agrocomplex.
3. Innovatieve gegevens over snelle groeiers van het Agrocomplex.

Er zijn verschillende manieren om de activiteiten binnen de agrifoodsector in kaart te brengen. In deze Agrifoodmonitor wordt de indeling gebruikt van het agrocomplex binnen de Provinciale Werkgelegenheid Enquête (PWE) van de Provincie Gelderland. De gegevens die hiervoor nodig zijn, zijn ontleend aan de Provinciale Werkgelegenheid Enquête (PWE) van de Provincie Gelderland en aan Provinciaal Arbeidsplaatsen Register (PAR) uit Utrecht. Ook zijn gegevens gebruikt en gecombineerd van o.a. het CBS, stichting Lisa, en het Statistisch Zakboek Gelderland. Er worden ook vergelijkingscijfers meegenomen over de afgelopen tien jaar tussen 2012 en 2021. In de rapportage wordt op gemeenteniveau gegevens weergegeven en vergeleken met het totaal van Regio Foodvalley, Provincie Gelderland en Nederland.

2. ALGEMENE SAMENSTELLING HUMAN CAPITAL REGIO FOODVALLEY

2.1. HUMAN CAPITAL REGIO FOODVALLEY

2.1.1. Bevolking

In 2021 is de totale bevolking van de Regio Foodvalley toegenomen met 4.170 inwoners; een toename van 1,1%. In de gemeente Ede kwamen er in ditzelfde jaar 1.460 inwoners bij. Dit is meer dan een derde van het totaal aantal nieuwe inwoners in de Regio Foodvalley in 2021. De procentuele bevolkingsgroei in de Regio Foodvalley was in 2021 aanzienlijk hoger dan in de Provincie Gelderland en Nederland.

	Inwoners 2021	Inwoners 2022	Groei 2021-2022	% Groei	% Aandeel inwoners
Regio Foodvalley	**364.560**	**368.720**	**4.170**	**+1,1%**	**100%**
Barneveld	59.990	60.580	590	+1,0%	14%
Ede	118.530	119.990	1.460	+1,2%	35%
Nijkerk	43.600	44.310	710	+1,6%	17%
Renswoude	5.560	5.650	90	+1,7%	2%
Rhenen	20.200	20.270	70	+0,3%	2%
Scherpenzeel	10.130	10.320	190	+1,9%	5%
Veenendaal	66.910	67.670	760	+1,1%	18%
Wageningen	39.640	39.940	300	+0,8%	7%
Provincie Gelderland	**2.096.600**	**2.110.470**	**13.870**	**+0,7%**	**100%**
Nederland	**17.475.410**	**17.590.670**	**115.260**	**+0,7%**	**100%**

Tabel 1: Ontwikkeling bevolking Regio Foodvalley, Provincie Gelderland en Nederland 2021-2022, Bron: CBS

Ontwikkeling bevolking 2021-2022

Begin 2022 telde de Regio Foodvalley 368.720 inwoners. In 2021 is de bevolking van Regio Foodvalley fors toegenomen met 4.170 inwoners; een toename van 1,1%. Aan het begin van 2021 woonden er 364.560 inwoners in de Regio Foodvalley. In de gemeente Ede groeide de bevolking in 2021 met 1.460 personen. Dit is meer dan een derde van het totaal aantal nieuwe inwoners in de Regio Foodvalley. Ook nam het aantal inwoners in dit jaar fors toe in de gemeente Veenendaal met 760 personen, gevolgd door de gemeente Nijkerk met 710 personen en de gemeente Barneveld met 590 personen. De procentuele bevolkingsgroei was in de gemeente Scherpenzeel het grootst met 1,9%. Ook de gemeenten Renswoude (1,7%) en Nijkerk (1,6%) kenden een hoge procentuele bevolkingsgroei in 2021. In de gemeente Rhenen nam het aantal inwoners in 2021 het minst sterk toe; in dit jaar groeide de bevolking met 0,3%.

De Provincie Gelderland telde begin 2022 2.110.470 inwoners. In 2021 is de bevolking van de Provincie Gelderland toegenomen met 13.870 inwoners; een toename van 0,7%. Ook in Nederland groeide de bevolking in 2021 met 0,7% tot 17.590.670 inwoners. In dit jaar nam het aantal inwoners landelijk toe met 115.260 personen. In 2021 kende de Regio Foodvalley en haar individuele gemeenten (met uitzondering van de gemeente Rhenen) een hogere procentuele bevolkingsgroei dan de Provincie Gelderland en Nederland.

Ontwikkeling bevolking 2008-2022

Tussen 2008 en 2022 groeide de totale bevolking van Regio Foodvalley met 12,3%; een toename van 40.280 inwoners. In 2008 telde de Regio Foodvalley nog 328.440 inwoners. In deze periode groeide de bevolking van de gemeente Ede met 12.300 inwoners; ruim 30% van het totaal aantal nieuwe inwoners in de Regio Foodvalley. Ook in de gemeente Barneveld is het aantal inwoners in deze periode fors toegenomen; tussen 2008 en 2022 kende Barneveld een bevolkingsgroei van 9.090 personen. In deze periode was meer dan de helft van het aantal nieuwe inwoners in de Regio Foodvalley toe te kennen aan de gemeenten Ede en Barneveld.

In de periode van 2008 tot 2022 was de procentuele bevolkingsgroei in de gemeente Renswoude het grootst; in deze periode groeide de bevolking met 26,1%, een toename van 1.170 inwoners. Hierna volgde de gemeente Barneveld met een procentuele bevolkingsgroei van 17,7% tussen 2008 en 2022. De procentuele bevolkingsgroei in de gemeenten Wageningen (10,3%), Veenendaal (9,6%) en Rhenen (7,9%) bleef in deze periode wat achter op het gemiddelde van de Regio Foodvalley.

	Inwoners 2008	Inwoners 2022	Groei 2008-2022	% Groei	% Aandeel inwoners
Regio Foodvalley	**328.440**	**368.720**	**40.280**	**+12,3%**	**100%**
Barneveld	51.490	60.580	9.090	+17,7%	23%
Ede	107.690	119.990	12.300	+11,4%	31%
Nijkerk	38.980	44.310	5.330	+13,7%	13%
Renswoude	4.480	5.650	1.170	+26,1%	3%
Rhenen	18.780	20.270	1.490	+7,9%	4%
Scherpenzeel	9.040	10.320	1.280	+14,2%	3%
Veenendaal	61.770	67.670	5.900	+9,6%	15%
Wageningen	36.220	39.940	3.720	+10,3%	9%
Provincie Gelderland	**1.983.870**	**2.110.470**	**126.600**	**+6,4%**	**100%**
Nederland	**16.405.400**	**17.590.670**	**1.185.270**	**+7,2%**	**100%**

Tabel 2: Ontwikkeling bevolking Regio Foodvalley, Provincie Gelderland en Nederland 2008-2022, Bron: CBS

In de Provincie Gelderland groeide de bevolking tussen 2008 en 2022 met 6,4%; een toename van 126.600 inwoners. Landelijk groeide de bevolking met 7,2% in deze periode; een toename van 1.185.270 inwoners. Tussen 2008 en 2022 was de procentuele bevolkingsgroei in de Regio Foodvalley en haar individuele gemeenten fors hoger. In de periode van 2008 tot 2014 groeide de bevolking van de Regio Foodvalley, Provincie Gelderland en Nederland op vrijwel hetzelfde tempo. Vanaf 2014 laat de bevolkingsgroei in de Regio Foodvalley jaarlijks een forse stijging zien, waarmee het verschil ten opzichte van de (procentuele) bevolkingsgroei in de Provincie Gelderland en Nederland steeds groter wordt.

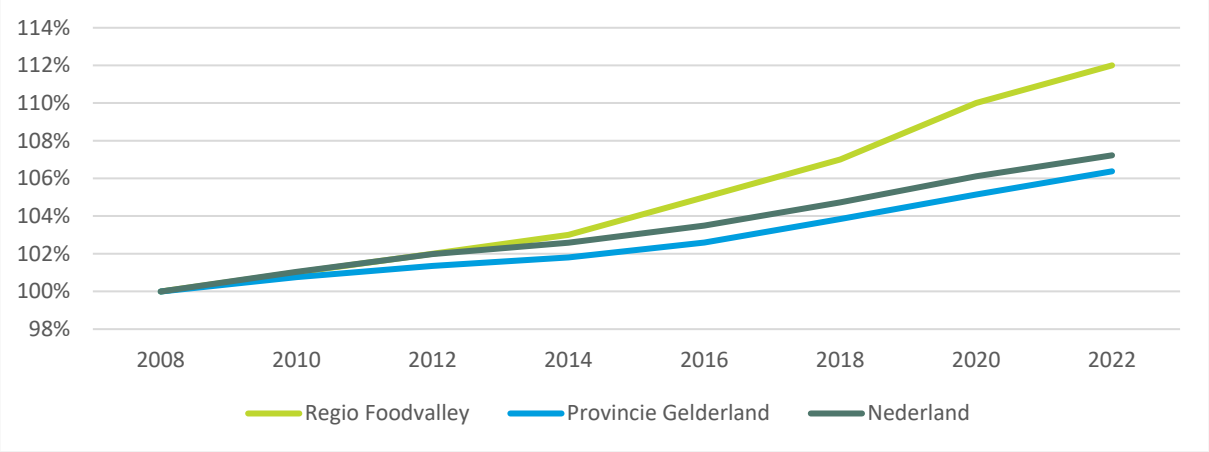

Figuur 1: Ontwikkeling bevolking Regio Foodvalley, Provincie Gelderland en Nederland 2008-202[illegible]n: CBS

2.1.2. Leeftijdsopbouw

Tussen 2008 en 2022 is de leeftijdsopbouw van de bevolking in de Regio Foodvalley significant veranderd. In 2008 had 33,9% van de bevolking in de Regio Foodvalley een leeftijd tussen de 0 en 24 jaar, 52,5% een leeftijd tussen de 25 en 64 jaar en 13,6% een leeftijd van 65 jaar of ouder. In de periode van 2008 tot 2022 is het aandeel jongeren met een leeftijd tussen de 0 en 24 jaar met 2,2%-punt afgenomen tot 31,7%. Ook het aandeel van de bevolking met een leeftijd tussen de 25 en 64 jaar is in deze periode afgenomen met 2,6%-punt tot 49,9%. Daarentegen is het aandeel van de bevolking met een leeftijd van 65 jaar of ouder toegenomen met 4,8%-punt tot 18,4%. Hieruit kan worden opgemerkt dat de bevolking van de Regio Foodvalley aan het vergrijzen is.

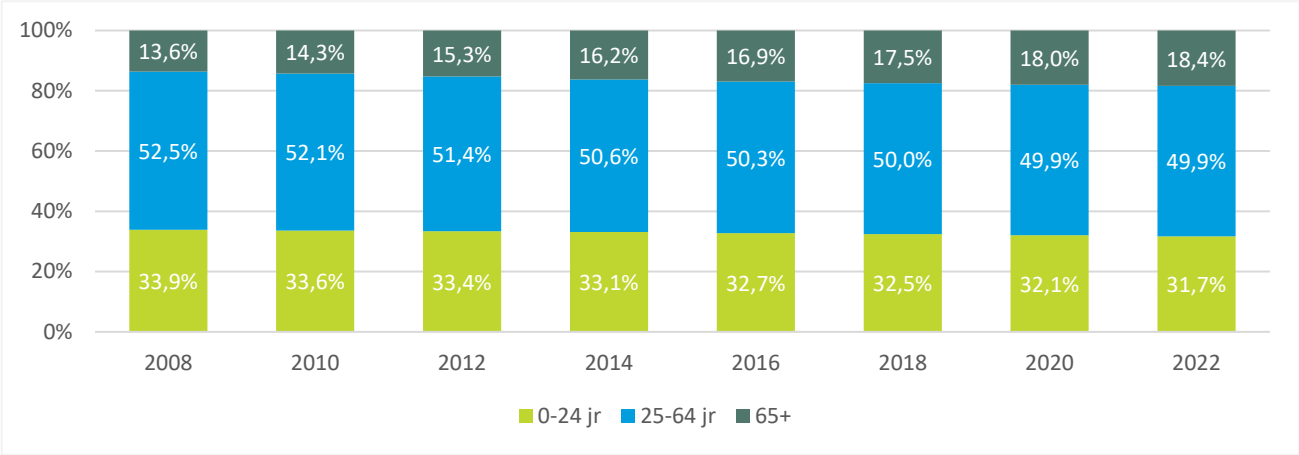

Figuur 2: Ontwikkeling leeftijdsopbouw bevolking Regio Foodvalley 2008-2022, Bron: CBS

Leeftijdsopbouw Regio Foodvalley, Provincie Gelderland en Nederland

Binnen de Regio Foodvalley is in 2022 het aandeel jongeren met een leeftijd tussen de 0 en 24 jaar in de gemeenten Barneveld (34,9%), Renswoude (34,1%) en Wageningen (33,8%) aanzienlijk groter ten opzichte van de andere regiogemeenten. Het aandeel van de bevolking met een leeftijd tussen de 25 en 64 jaar ligt per gemeente dicht bij het gemiddelde van de Regio Foodvalley in 2022 van 49,9%. Het aandeel 65-plussers is in de gemeenten Rhenen (21,8%) en Scherpenzeel (19,7%) groter dan in de andere gemeenten van de Regio Foodvalley. In de gemeenten Renswoude, Wageningen en Barneveld is de bevolking wat jonger; in Renswoude was 15,5% van de bevolking ouder dan 65 jaar, gevolgd door Wageningen met 16,8% en Barneveld met 16,9%.

De bevolking van de Regio Foodvalley en haar individuele gemeenten is in 2022 relatief jong vergeleken met de Provincie Gelderland en Nederland. In 2022 heeft 27,9% van de bevolking van de Provincie Gelderland een leeftijd tussen de 0 en 24 jaar. Landelijk is 27,7% van de bevolking tussen de 0 en 24 jaar oud. In de Regio Foodvalley ligt het aandeel jongeren met een leeftijd tussen de 0 en 24 jaar 4%-punt hoger (31,7%). In de Provincie Gelderland is 51,1% van de bevolking tussen de 25 en 64 jaar oud en heeft 21,1% een leeftijd van 65 jaar of ouder. Landelijk is 52,3% van de bevolking tussen de 25 en 64 jaar oud en is 20% van de bevolking 65 jaar of ouder.

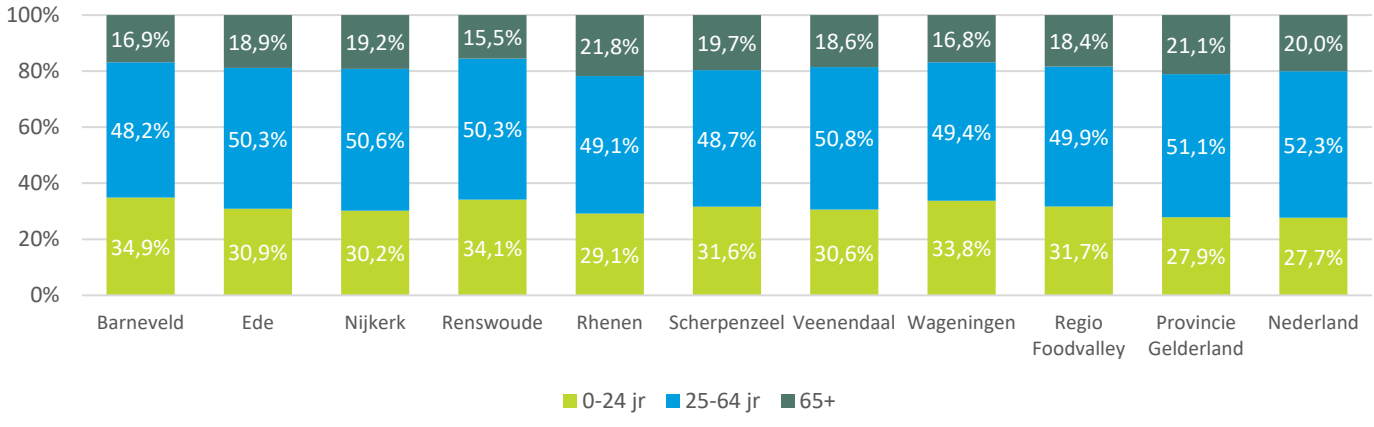

Figuur 3: Leeftijdsopbouw bevolking Regio Foodvalley, Provincie Gelderland en Nederland 2022, Bron: CBS

2.1.3. Buitenlandse nationaliteiten

In 2008 telde Regio Foodvalley 10.000 inwoners met een buitenlandse nationaliteit. Dit is 4% van de totale bevolking in de Regio Foodvalley. Het aantal inwoners met een buitenlandse nationaliteit is in de periode van 2008 tot 2022 fors toegenomen met 58% tot 15.810 inwoners. Van het aantal inwoners met een buitenlandse nationaliteit in de Regio Foodvalley, heeft bijna de helft een Europese nationaliteit (47%). In de periode van 2008 tot 2022 is het aantal inwoners met een Afrikaanse nationaliteit in de Regio Foodvalley afgenomen met ruim 20%. Tussen 2008 en 2022 is het aantal inwoners met een Aziatische nationaliteit in de Regio Foodvalley verdubbeld.

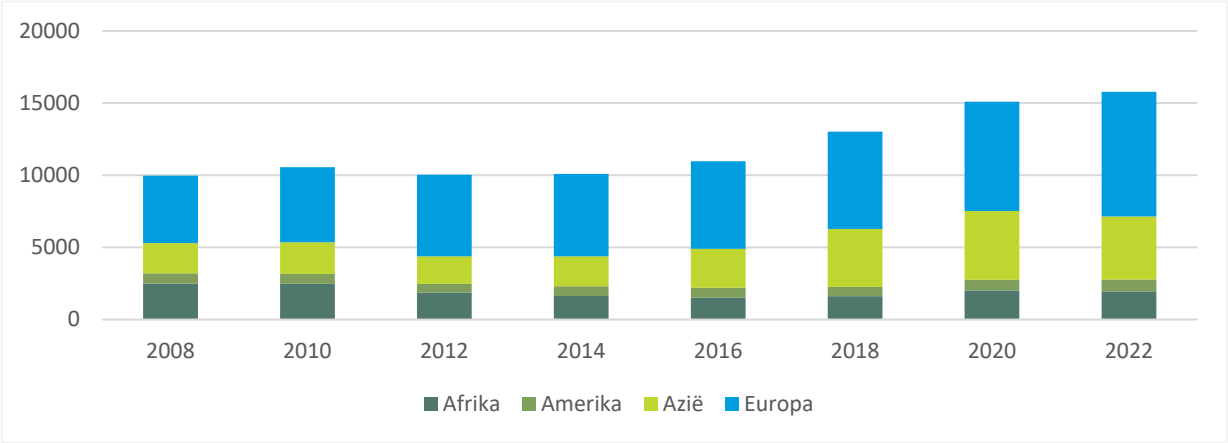

Figuur 4: Ontwikkeling buitenlandse nationaliteiten Regio Foodvalley 2008-2022, Bron: CBS

Buitenlandse nationaliteiten Regio Foodvalley, Provincie Gelderland en Nederland

Binnen de gemeenten van de Regio Foodvalley ligt het aandeel van de bevolking met een buitenlandse nationaliteit dicht bij het gemiddelde van de Regio Foodvalley van 4,3%; met als grote uitschieter de gemeente Wageningen. Van de inwoners in de gemeente Wageningen heeft in 2022 ruim 14% een buitenlandse nationaliteit. De gemeente Wageningen telt in 2022 5.900 inwoners met een buitenlandse nationaliteit; dit is ruim een derde van het totaal aantal inwoners met een buitenlandse nationaliteit in de Regio Foodvalley. In de gemeente Barneveld is het aandeel van de bevolking met een buitenlandse nationaliteit het laagst ten opzichte van de andere regiogemeenten met 2,2%.

In 2022 heeft 4,3% van de bevolking in de Regio Foodvalley een buitenlandse nationaliteit. In de Provincie Gelderland ligt dit percentage een half procentpunt lager; van de inwoners in de Provincie Gelderland heeft in 2022 3,8% een buitenlandse nationaliteit. Landelijk is het aandeel van de bevolking met een buitenlandse nationaliteit bijna dubbel zo groot ten opzichte van de Regio Foodvalley en de Provincie Gelderland. In 2022 heeft 7% van de inwoners in Nederland een buitenlandse nationaliteit.

	Afrika	Amerika	Azië	Europa	Totaal	% Aandeel bevolking
Regio Foodvalley	**1.940**	**830**	**4.370**	**8.640**	**15.810**	**4,3%**
Barneveld	260	40	300	700	1.310	2,2%
Ede	530	190	1.010	2.550	4.280	3,6%
Nijkerk	180	20	250	840	1.290	2,9%
Renswoude	10	0	30	130	180	3,1%
Rhenen	50	30	160	300	530	2,6%
Scherpenzeel	10	0	60	180	250	2,4%
Veenendaal	360	80	500	1.110	2.050	3,0%
Wageningen	530	470	2.060	2.830	5.890	14,7%
Provincie Gelderland	**7.910**	**3.080**	**19.650**	**48.790**	**79.630**	**3,8%**
Nederland	**102.300**	**63.820**	**230.060**	**823.050**	**1.224.730**	**7,0%**

Tabel 3: Buitenlandse nationaliteiten Regio Foodvalley, Provincie Gelderland en Nederland 2022, CBS

2.1.4. Onderwijsniveau

In 2019 bestond de beroepsbevolking van de Regio Foodvalley uit 191.240 personen met een leeftijd tussen de 15 en 74 jaar. In de Regio Foodvalley had in 2019 40% van de beroepsbevolking een opleiding op middelbaar niveau[1], 35% een opleiding in het hoger onderwijs[2] en 24% een opleiding in het lager onderwijs[3]. In de periode van 2010 tot 2019 is het onderwijsniveau in de Regio Foodvalley nauwelijks veranderd. In deze periode is het aandeel van de beroepsbevolking in de Regio Foodvalley met een opleiding in het middelbaar en lager onderwijs afgenomen met 3%-punt. Het aandeel van de beroepsbevolking met een opleiding in het hoger onderwijs is in deze periode toegenomen met 5%-punt.

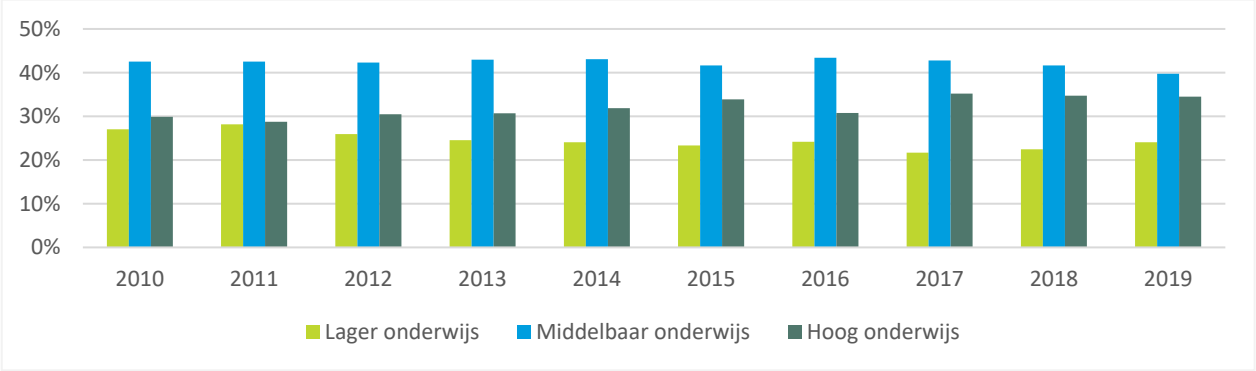

Figuur 5: Ontwikkeling onderwijsniveau beroepsbevolking 15-74 jarigen Regio Foodvalley 2010-2019, Bron: CBS

Onderwijsniveau Regio Foodvalley, Provincie Gelderland en Nederland

In de gemeenten Nijkerk (43%), Barneveld (42%), Veenendaal (42%), Ede (39%) en Scherpenzeel (39%) had in 2019 het grootste gedeelte van de beroepsbevolking een opleiding in het middelbaar onderwijs. In de gemeente Renswoude was in 2019 het aandeel van de beroepsbevolking met een opleiding in het lager onderwijs met 35% het grootst ten opzichte van de andere regiogemeenten. De beroepsbevolking van de gemeente Wageningen omvatte in 2019 - net als andere universiteitssteden - een hoog aandeel hoogopgeleiden. In 2019 had ruim 50% van de beroepsbevolking van Wageningen een opleiding in het hoger onderwijs.

Het opleidingsniveau van de beroepsbevolking in de Provincie Gelderland en Nederland was in 2019 hoger dan in de Regio Foodvalley en haar gemeenten (met uitzondering van de gemeente Wageningen). In 2019 had 40% van de beroepsbevolking in de Regio Foodvalley, Provincie Gelderland en Nederland een opleiding op middelbaar niveau. Het aandeel hoogopgeleiden was in de Provincie Gelderland (36%) en in Nederland (38%) groter dan in de Regio Foodvalley (35%). In 2019 had 22% van de beroepsbevolking van de Provincie Gelderland een opleiding in het lager onderwijs; landelijk was dit 21%. In de Regio Foodvalley was het aandeel laagopgeleiden 24%.

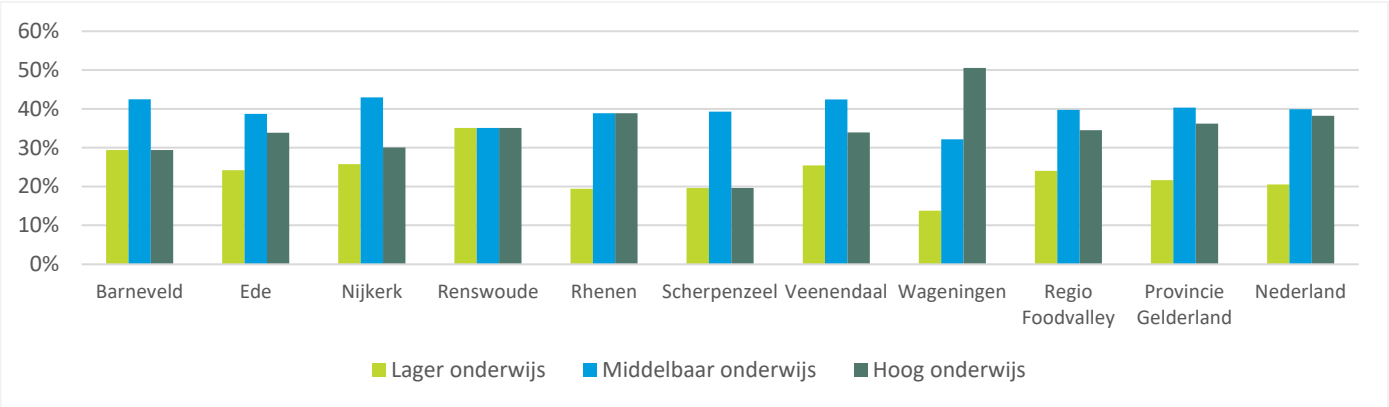

Figuur 6: Onderwijsniveau beroepsbevolking 15-74 jarigen 2019 Regio Foodvalley, Provincie Gelderland en Nederland, Bron: CBS

[1] Middelbaar: Dit omvat de bovenbouw van havo/vwo, de basisberoepsopleiding (mbo-2), de vakopleiding (mbo-3) en de middenkader- en specialistenopleidingen (mbo-4).
[2] Hoog: Dit omvat onderwijs op het niveau van hbo of wo.
[3] Laag: Dit omvat onderwijs op het niveau van basisonderwijs, het vmbo, de eerste 3 leerjaren van havo/vwo of de assistentenopleiding (mbo-1)

2.2. ARBEID

2.2.1. Arbeidsparticipatie

De bruto arbeidsparticipatie[4] in de Regio Foodvalley was in 2021 met 75% hoog. In de periode van 2012 tot 2021 is de arbeidsparticipatie in de Regio Foodvalley met 4%-punt toegenomen; van 71% in 2012 naar 75% in 2021.

Ontwikkeling arbeidsparticipatie

In 2021 was de bruto arbeidsparticipatie in de Regio Foodvalley hoog met 75%. Ook de Provincie Gelderland en Nederland kenden in 2021 een hoge bruto arbeidsparticipatie van 73%. Tussen 2012 en 2021 is de bruto arbeidsparticipatie in de Regio Foodvalley harder toegenomen vergeleken met de Provincie Gelderland en Nederland. In de Regio Foodvalley is de bruto arbeidsparticipatie tussen 2012 en 2021 toegenomen met 4%-punt, van 71% in 2012 naar 75% in 2021. In de Provincie Gelderland nam de bruto arbeidsparticipatie in deze periode toe met 2%-punt; landelijk met 3%-punt.

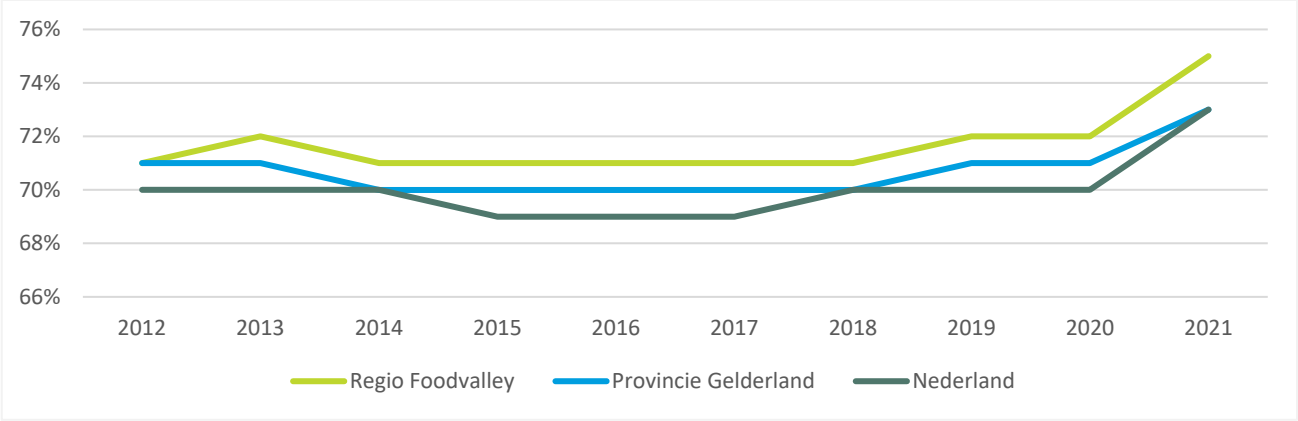

Figuur 7: Ontwikkeling bruto arbeidsparticipatie Regio Foodvalley, Provincie Gelderland en Nederland 2012-2021, Bron: Bureau Economisch Onderzoek, Provincie Gelderland

Arbeidsparticipatie Regio Foodvalley, Provincie Gelderland en Nederland

In 2021 was de bruto arbeidsparticipatie in de gemeenten Barneveld, Nijkerk en Renswoude met 76% het hoogst ten opzichte van de andere regiogemeenten. Ook in de gemeente Veenendaal was de participatiegraad hoog met 75%, gevolgd door de gemeenten Ede en Scherpenzeel met 74%. In de gemeenten Rhenen (73%) en Wageningen (72%) bleef de bruto arbeidsparticipatie achter op het gemiddelde van de Regio Foodvalley. In zowel de gemeenten van de Regio Foodvalley als in de Provincie Gelderland en Nederland was er in 2021 een forse toename van de bruto arbeidsparticipatie. In 2021 was de bruto arbeidsparticipatie in de Regio Foodvalley en haar gemeenten (met uitzondering van de gemeente Wageningen) hoger dan in de Provincie Gelderland (73%) en Nederland (73%).

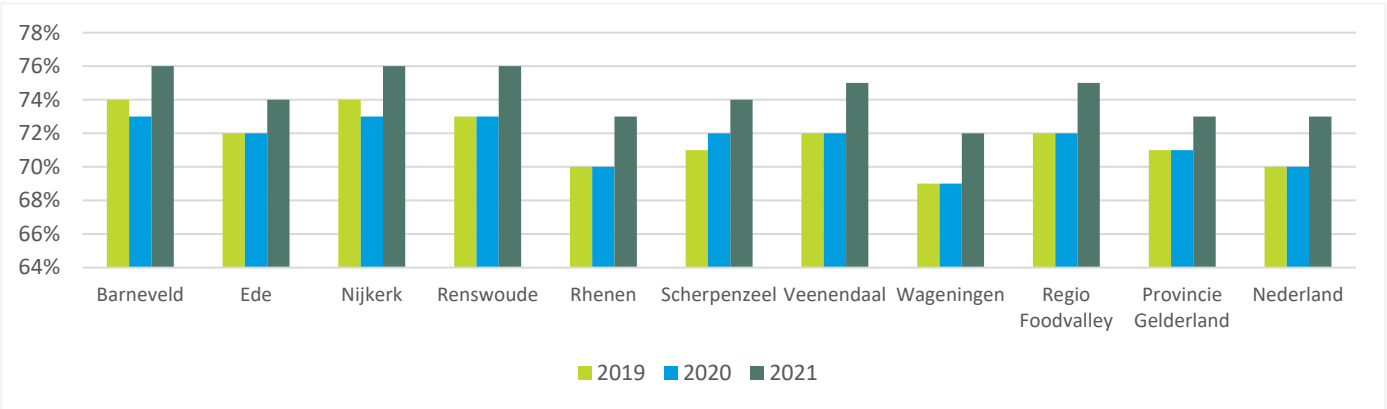

Figuur 8: Bruto arbeidsparticipatie Regio Foodvalley, Provincie Gelderland en Nederland 2019-20[illegible]on: Bureau Economisch Onderzoek, Provincie Gelderland

[4] De bruto arbeidsparticipatie geeft het aandeel van de beroepsbevolking aan dat werkt of wil werken, binnen de totale bevolking tussen 15 en 74 jaar.

2.2.2. Werkloosheid

In de Regio Foodvalley was het werkloosheidspercentage[5] in 2021 laag met 3,6%. Tussen 2012 en 2021 is de werkloosheid in de Regio Foodvalley afgenomen. De werkloosheid in de Regio Foodvalley ligt structureel lager vergeleken met de Provincie Gelderland en Nederland.

Ontwikkeling werkloosheid

Tussen 2012 en 2021 is de werkloosheid in de Regio Foodvalley fors afgenomen met 1,3%-punt; van 4,9% in 2012 naar 3,6% in 2021. In de periode van 2012 tot 2021 bereikte de werkloosheid in de Regio Foodvalley haar hoogtepunt in 2014 met 6,5%. In 2019 was het werkloosheidspercentage in de Regio Foodvalley het laagst met 2,8%. Vanaf 2020 is een lichte stijging te zien in de werkloosheid als gevolg van de coronacrisis. Tussen 2019 en 2021 is de werkloosheid in de Regio Foodvalley toegenomen met 0,8%. In 2021 was de werkloosheid in de Regio Foodvalley (3,6%) lager ten opzichte van de werkloosheid in de Provincie Gelderland (3,8%) en Nederland (4,2%). Net als in de Regio Foodvalley, is de werkloosheid in de Provincie Gelderland en Nederland tussen 2012 en 2021 fors afgenomen. Ook in de Provincie Gelderland en Nederland is een lichte stijging te zien in de werkloosheid vanaf 2020 door de uitbraak van COVID-19. Hieruit blijkt dat de werkloosheid in de Regio Foodvalley parallel loopt met de ontwikkelingen in de Provincie Gelderland en Nederland, maar structureel lager ligt.

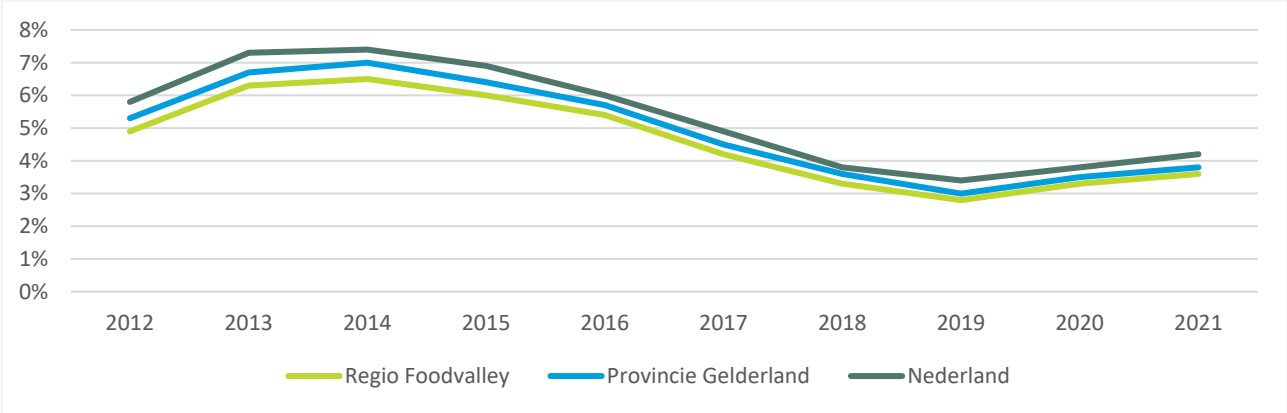

Figuur 9: Ontwikkeling werkloosheidspercentage Regio Foodvalley, Provincie Gelderland en Nederland 2012-2021, Bron: Bureau Economisch Onderzoek, Provincie Gelderland

Werkloosheid Regio Foodvalley, Provincie Gelderland en Nederland

In 2021 was het werkloosheidspercentage in de gemeenten Renswoude (2,7%) en Scherpenzeel (2,9%) het laagst ten opzichte van de andere regiogemeenten. In de gemeente Wageningen was het werkloosheidspercentage het hoogst met 4,7%. Vanaf 2019 is de werkloosheid in alle gemeenten van de Regio Foodvalley toegenomen. In de gemeente Ede was de toename van het werkloosheidspercentage in de periode van 2019 tot 2021 het grootst, van 2,8% in 2019 naar 3,7% in 2021. In 2021 was de werkloosheid in de Regio Foodvalley en haar gemeenten (met uitzondering van de gemeente Wageningen) lager dan in de Provincie Gelderland en Nederland.

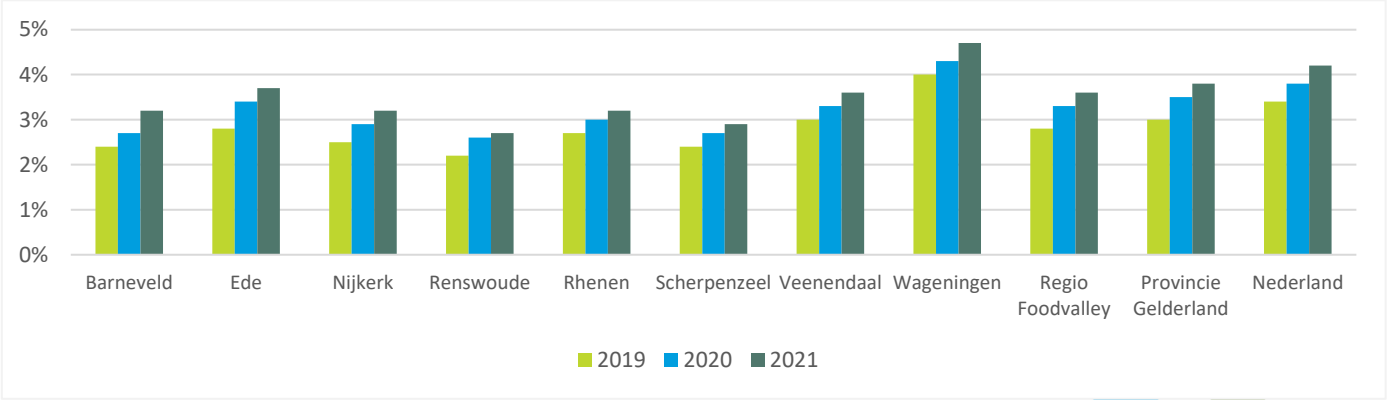

Figuur 10: Werkloosheidspercentage Regio Foodvalley, Provincie Gelderland en Nederland 201[illegible] Bron: Bureau Economisch Onderzoek, Provincie Gelderland

[5] Het werkloosheidspercentage betreft de werkloze beroepsbevolking als percentage van de (werkzame en werkloze) beroepsbevolking

2.2.3. Banen totaal

In 2021 telde Regio Foodvalley 187.530 banen. Sinds 2012 is de werkgelegenheid in de Regio Foodvalley flink toegenomen met 11,1%. De procentuele toename van de werkgelegenheid was in de Regio Foodvalley groter dan in de Provincie Gelderland (6,2%) en Nederland (9,3%).

Ontwikkeling werkgelegenheid

In de periode van 2012 tot 2021 is de werkgelegenheid in de Regio Foodvalley fors toegenomen. In 2021 waren er in de Regio Foodvalley 187.530 banen[6]. Tussen 2012 en 2021 groeide de werkgelegenheid in de Regio Foodvalley met 11,1%; een toename van 18.710 banen. In 2020 was er in de Regio Foodvalley een lichte daling van 220 banen. Deze daling was van korte duur; in 2021 groeide de werkgelegenheid in de Regio Foodvalley met 3.270 banen. Tussen 2012 en 2021 groeide de werkgelegenheid in de Provincie Gelderland met 6,2%. In 2012 telde de Provincie Gelderland 997.410 banen, in 2021 1.059.350 banen. In Nederland was er een toename van 9,3% van het totaal aantal banen, van 8.333.640 banen in 2012 naar 9.105.460 banen in 2021. In de Regio Foodvalley was de toename van de werkgelegenheid in deze periode nog groter met 11,1%.

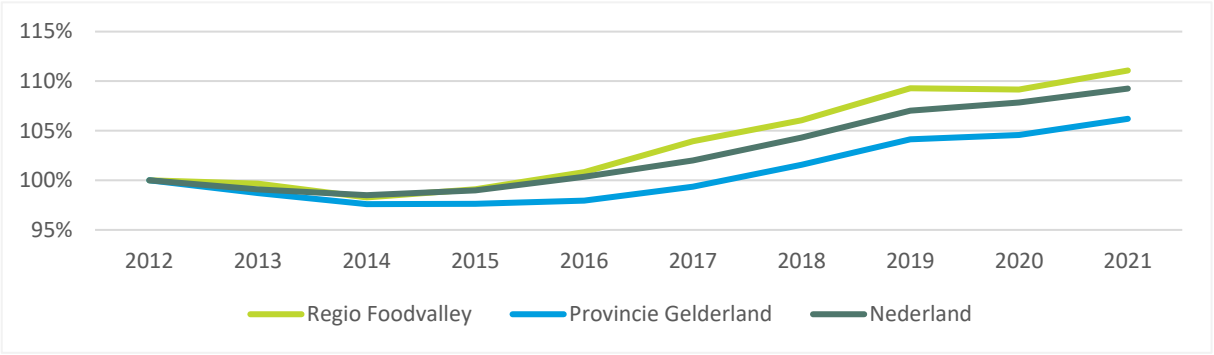

Figuur 11: Ontwikkeling aantal banen Regio Foodvalley, Provincie Gelderland en Nederland 2012-2021, Bron: Bureau Economisch Onderzoek, Provincie Gelderland, Provinciale Werkgelegenheidsenquête Gelderland, LISA

Werkgelegenheid Regio Foodvalley, Provincie Gelderland en Nederland

In 2021 bevond ruim twee derde van het aantal banen in de Regio Foodvalley zich in de gemeenten Ede (59.170), Barneveld (36.200) en Veenendaal (31.680). Tussen 2012 en 2021 groeide de werkgelegenheid het sterkst in de gemeente Nijkerk met 18,2%, gevolgd door de gemeenten Barneveld met 18,2% en Renswoude met 16,6%. In de gemeente Ede bleef de groei van de werkgelegenheid met 6,3% achter op de gemiddelde groei van de Regio Foodvalley. In de gemeente Scherpenzeel nam het aantal banen tussen 2012 en 2021 af met 5,9%; van 4.720 banen in 2012 naar 4.440 banen in 2021. In de periode van 2012 tot 2021 was de groei van de werkgelegenheid in de Regio Foodvalley en haar gemeenten (met uitzondering van de gemeente Scherpenzeel) groter dan de groei in de Provincie Gelderland (6,2%) en Nederland (9,3%).

	Banen 2012	Banen 2021	Groei 2012-2021	% Groei
Regio Foodvalley	**168.820**	**187.530**	**18.710**	**+11,1%**
Barneveld	30.680	36.200	5.520	+18,0%
Ede	55.650	59.170	3.520	+6,3%
Nijkerk	20.220	23.890	3.670	+18,2%
Renswoude	2.830	3.300	470	+16,6%
Rhenen	5.850	6.740	890	+15,2%
Scherpenzeel	4.720	4.440	-280	-5,9%
Veenendaal	28.860	31.680	2.820	+9,8%
Wageningen	20.010	22.110	2.100	+10,5%
Provincie Gelderland	**997.410**	**1.059.350**	**61.940**	**+6,2%**
Nederland	**8.333.640**	**9.105.460**	**771.820**	**+9,3%**

Tabel 4: Ontwikkeling aantal banen Regio Foodvalley, Provincie Gelderland en Nederland 2012 Bron: Bureau Economisch Onderzoek, Provincie Gelderland, Provinciale Werkgelegenheidsenquête Gelderla A

[6] De Provinciale Werkgelegenheidsenquête telt alle banen (grote banen (>=12 uur), kleine banen (<12 uur) en uitzendkrachten).

2.2.4. Banen per sector

De werkgelegenheidsstructuur in de Regio Foodvalley was in 2021 divers. In de Regio Foodvalley waren de zakelijke dienstverlening, de gezondheidszorg, de detail- en autohandel en de industrie en delfstoffenwinning de grootste sectoren voor het aantal banen.

Werkgelegenheidsstructuur Regio Foodvalley, Provincie Gelderland en Nederland

In de Regio Foodvalley[7] was de zakelijke dienstverlening de grootste sector voor de werkgelegenheid met 28.770 banen; 15% van de totale werkgelegenheid in de Regio Foodvalley. In de gezondheidszorg was 13% van de werkgelegenheid te vinden met 24.660 banen. Hierna volgden de detail- en autohandel met 22.760 banen en de industrie en delfstoffenwinning met 21.650 banen. Beide sectoren omvatten 12% van de totale werkgelegenheid in de Regio Foodvalley. De sectoren 'Landbouw en visserij' (2%), 'Financiële instellingen' (1%) en 'Nutsbedrijven' (0%) omvatten in 2021 het kleinste aandeel banen binnen de totale werkgelegenheid van de Regio Foodvalley.

In 2021 toonde de werkgelegenheidsstructuur van de Regio Foodvalley veel overeenkomsten met de Provincie Gelderland en Nederland. In de Provincie Gelderland was de gezondheidszorg de grootste sector voor de werkgelegenheid (18%), gevolgd door de zakelijke dienstverlening (14%), de detail- en autohandel (12%) en de industrie en delfstoffenwinning (11%). Ook landelijk was de gezondheidszorg de grootste sector met 16% van de totale werkgelegenheid in Nederland. Hierna volgden de zakelijke dienstverlening (12%), de detail- en autohandel (11%) en de industrie en delfstoffenwinning (9%). Ook in de Provincie Gelderland en Nederland waren de 'Landbouw en visserij', 'Financiële instellingen' en 'Nutsbedrijven' de kleinste sectoren voor de werkgelegenheid.

	Regio Foodvalley		Provincie Gelderland		Nederland	
	2021	% totaal	2021	% totaal	2021	% totaal
Landbouw/visserij	3.970	2%	25.930	2%	223.160	2%
Industrie/delfstoffenwinning	21.650	12%	114.100	11%	853.570	9%
Nutsbedrijven	820	0%	14.200	1%	77.720	1%
Bouwnijverheid	14.040	7%	64.240	6%	522.220	6%
Groothandel	16.000	9%	62.290	6%	550.600	6%
Detailhandel/autohandel	22.760	12%	124.600	12%	1.034.910	11%
Vervoer, opslag en com.	13.950	7%	72.940	7%	810.260	9%
Horeca	7.730	4%	44.830	4%	425.320	5%
Financiële instellingen	1.830	1%	15.000	1%	212.690	2%
Zakelijke dienstverlening	28.770	15%	148.660	14%	1.404.120	15%
Openbaar bestuur	5.930	3%	52.580	5%	467.620	5%
Onderwijs	18.080	10%	81.020	8%	633.400	7%
Gezondheidszorg	24.660	13%	195.030	18%	1.455.990	16%
Overige dienstverlening	7.340	4%	43.930	4%	433.900	5%
Totaal	187.530	100%	1.059.350	100%	9.105.460	100%

Tabel 5: Aantal banen per sector Regio Foodvalley, Provincie Gelderland en Nederland 2021, Bron: Bureau Economisch Onderzoek, Provincie Gelderland, Provinciale Werkgelegenheidsenquête Gelderland, LISA

[7] De cijfers voor de werkgelegenheidsstructuur per gemeente van de Regio Foodvalley zijn opgenomen in bijlage 3.

2.2.5. Vestigingen totaal

In 2021 telde Regio Foodvalley 37.020 vestigingen. Sinds 2012 is het aantal vestigingen in de Regio Foodvalley fors toegenomen met 37,4%. De procentuele toename van het aantal vestigingen was in de Regio Foodvalley groter dan in de Provincie Gelderland (31,5%). Landelijk was de toename nog groter met 38,4%.

Ontwikkeling vestigingen

In de periode van 2012 tot 2021 is het aantal vestigingen in de Regio Foodvalley jaarlijks toegenomen. In 2021 waren er in de Regio Foodvalley 37.020 vestigingen[8]. Tussen 2012 en 2021 groeide het aantal vestigingen in de Regio Foodvalley met 37,4%; een toename van 10.070 vestigingen. In de periode van 2012 tot 2021 groeide het aantal vestigingen in de Provincie Gelderland met 31,5%. In 2012 telde de Provincie Gelderland 156.390 vestigingen, in 2021 205.590 vestigingen. In Nederland was er een toename van 38,4% van het totaal aantal vestigingen, van 1.348.030 vestigingen in 2012 naar 1.865.590 vestigingen in 2021. De groei van het aantal vestigingen was met name toe te kennen aan de toename van het aantal eenmansbedrijven.

Vestigingen Regio Foodvalley, Provincie Gelderland en Nederland

In 2021 bevond ruim twee derde van het aantal vestigingen in de Regio Foodvalley zich in de gemeenten Ede (12.000), Barneveld (6.860) en Veenendaal (6.430). Tussen 2012 en 2021 groeide het aantal vestigingen het sterkst in de gemeente Rhenen met 47%; in 2012 waren er in Rhenen 1.460 vestigingen, in 2021 2.140 vestigingen. Ook groeide het aantal vestigingen in de gemeenten Veenendaal en Wageningen met 43% in deze periode. Hoewel het aantal banen tussen 2012 en 2021 in de gemeente Scherpenzeel afnam, is het aantal vestigingen toegenomen met 27%; van 740 vestigingen in 2012 naar 940 vestigingen in 2021. In de periode van 2012 tot 2021 was de groei van het aantal vestigingen in de Regio Foodvalley en haar gemeenten (met uitzondering van de gemeente Scherpenzeel) groter dan de groei in de Provincie Gelderland (31,5%), maar lager dan de landelijke toename van 38,4%.

	Vestigingen 2012	Vestigingen 2021	Groei 2012-2021	% Groei
Regio Foodvalley	**26.950**	**37.020**	**10.070**	**+37,4%**
Barneveld	5.110	6.860	1.750	+34,2%
Ede	8.810	12.000	3.190	+36,2%
Nijkerk	3.400	4.520	1.120	+32,9%
Renswoude	530	720	190	+35,8%
Rhenen	1.460	2.140	680	+46,6%
Scherpenzeel	740	940	200	+27,0%
Veenendaal	4.500	6.430	1.930	+42,9%
Wageningen	2.390	3.410	1.020	+42,7%
Provincie Gelderland	**156.390**	**205.590**	**49.200**	**+31,5%**
Nederland	**1.348.030**	**1.865.590**	**517.560**	**+38,4%**

Tabel 6: Ontwikkeling aantal vestigingen Regio Foodvalley, Provincie Gelderland en Nederland 2012-2021, Bron: Bureau Economisch Onderzoek, Provincie Gelderland, Provinciale Werkgelegenheidsenquête Gelderland, LISA

[8] Een vestiging is elke locatie waar of van waaruit betaalde arbeid wordt verricht. Indien op een locatie meerdere activiteiten worden uitgevoerd van verschillende aard (andere sbi-code) kunnen meerdere vestigingen op 1 locatie worden opgenomen.

2.2.6. Vestigingen per sector

In 2021 waren in de Regio Foodvalley de zakelijke dienstverlening, de bouwnijverheid, de auto- en detailhandel en de gezondheidszorg de grootste sectoren voor het aantal vestigingen.

Vestigingenstructuur Regio Foodvalley, Provincie Gelderland en Nederland

In de Regio Foodvalley[9] was de zakelijke dienstverlening de grootste sector voor het aantal vestigingen met 8.860 vestigingen; 24% van het totaal aantal vestigingen in de Regio Foodvalley. In de bouwnijverheid was 13% van totaal het aantal vestigingen te vinden met 4.840 bedrijven. Hierna volgden de detail- en autohandel met 4.400 vestigingen, de gezondheidszorg met 3.850 vestigingen en de overige dienstverlening met 3.360 vestigingen. In de sectoren 'Financiële instellingen' (240 vestigingen), 'Nutsbedrijven' (80 vestigingen) en 'Openbaar bestuur' (60 vestigingen) waren de minste vestigingen van de Regio Foodvalley te vinden.

In 2021 toonde de vestigingenstructuur van de Regio Foodvalley veel overeenkomsten met de Provincie Gelderland en Nederland. In de Provincie Gelderland was de zakelijke dienstverlening de grootste sector voor het aantal vestigingen (24%), gevolgd door de gezondheidszorg (12%), de detail- en autohandel (12%) en de bouwnijverheid (11%). Ook landelijk was de zakelijke dienstverlening de grootste sector met 25% van het totaal aantal vestigingen in Nederland. Hierna volgden de gezondheidszorg (11%), de detail- en autohandel (11%) en de bouwnijverheid (11%). Ook in de Provincie Gelderland en Nederland waren de 'Financiële instellingen', 'Nutsbedrijven' en 'Openbaar bestuur' de kleinste sectoren voor het aantal vestigingen.

	Regio Foodvalley		Provincie Gelderland		Nederland	
	2021	% totaal	2021	% totaal	2021	% totaal
Landbouw/visserij	1.880	5%	10.150	5%	75.470	4%
Industrie/delfstoffenwinning	1.860	5%	8.990	4%	72.070	4%
Nutsbedrijven	80	0%	370	0%	3.510	0%
Bouwnijverheid	4.840	13%	21.830	11%	198.320	11%
Groothandel	1.820	5%	8.690	4%	82.370	4%
Detailhandel/autohandel	4.400	12%	23.950	12%	210.120	11%
Vervoer, opslag en com.	2.630	7%	13.670	7%	155.170	8%
Horeca	1.040	3%	6.780	3%	68.620	4%
Financiële instellingen	240	1%	1.340	1%	16.550	1%
Zakelijke dienstverlening	8.860	24%	48.340	24%	464.080	25%
Openbaar bestuur	60	0%	390	0%	3.250	0%
Onderwijs	2.110	6%	13.220	6%	108.430	6%
Gezondheidszorg	3.850	10%	25.210	12%	196.030	11%
Overige dienstverlening	3.360	9%	22.670	11%	211.610	11%
Totaal	37.020	100%	205.590	100%	1.865.590	100%

Tabel 7: Aantal vestigingen per sector Regio Foodvalley, Provincie Gelderland en Nederland 2021, Bron: Bureau Economisch Onderzoek, Provincie Gelderland, Provinciale Werkgelegenheidsenquête Gelderland, LISA

[9] De cijfers voor de vestigingenstructuur per gemeente van de Regio Foodvalley zijn opgenomen in bijlage 3.

3. STRUCTUUR AGROCOMPLEX

De agrifoodsector van de Regio Foodvalley kenmerkt zich als een veelomvattende sector, waarin alle activiteiten binnen de waardeketen te vinden zijn: van de primaire productie, tot de toelevering- en verwerkingsindustrie tot aan de groothandel. Maar ook onderwijs en onderzoek door kennisintensieve bedrijven speelt een belangrijke rol binnen de sector.

Er zijn verschillende manieren om de activiteiten binnen de agrifoodsector in kaart te brengen. In deze Agrifoodmonitor wordt de indeling gebruikt van het agrocomplex binnen de Provinciale Werkgelegenheid Enquête (PWE) van de Provincie Gelderland. De gegevens die hiervoor nodig zijn, zijn ontleend aan de Provinciale Werkgelegenheid Enquête (PWE) van de Provincie Gelderland[10] en aan Provinciaal Arbeidsplaatsen Register (PAR) uit Utrecht.

Agrocomplex en foodcluster

Binnen de aandachtssectoren van de Provincie Gelderland wordt een onderscheid gemaakt tussen het agrocomplex en het foodcluster[11]. Bij het foodcluster ligt de focus op de voedselindustrie en de daaraan gelieerde activiteiten. Zoals figuur 12 weergeeft, is het foodcluster volledig onderdeel van het agrocomplex. Het agrocomplex omvat dezelfde SBI-codes als het foodcluster, aangevuld met de primaire productie, de totale voedings- en genotmiddelenindustrie, relevante (non-food) groothandel en dienstverlening en de groene kennisinstellingen[12]. Het agrocomplex bevat de totale bedrijvigheid van de agrifoodsector, zoals die in deze monitor wordt gehanteerd en door de Provincie Gelderland is bepaald.

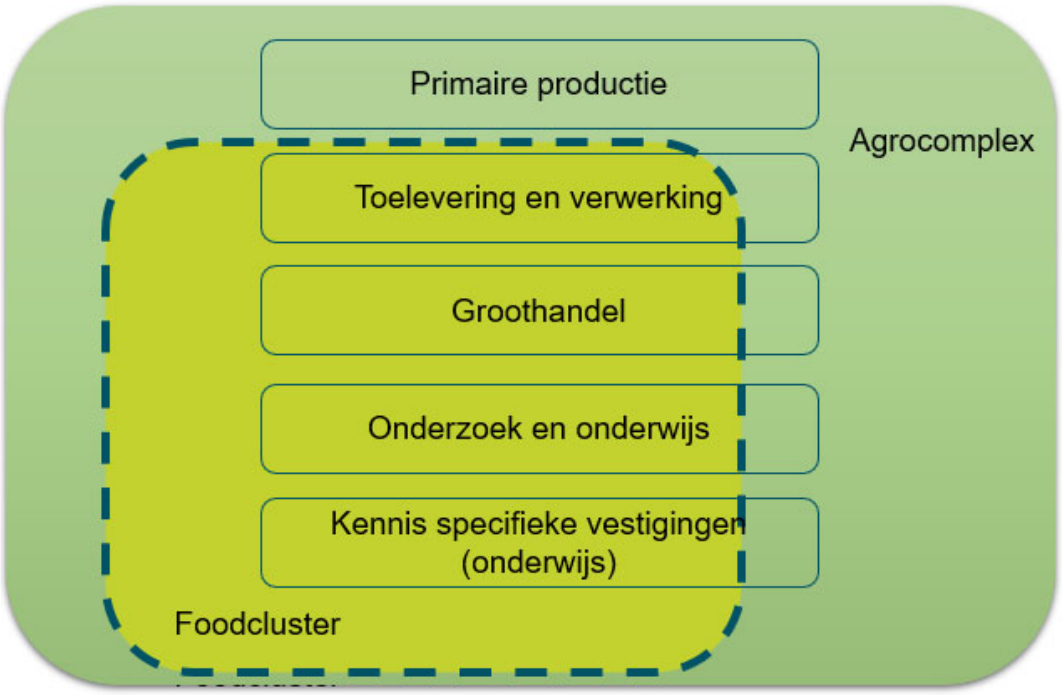

Figuur 12: Afbakening agrocomplex en foodcluster, Bron: Agricola, Benchmark Voedselregio's, 2019

[10] www.gelderland.nl/pwe

[11] De afbakening van het foodcluster is gebaseerd op de afbakening PID FOOD door Peter Louter. De afbakening van het agrocomplex is afkomstig van de Provinciale Werkgelegenheid Enquête van de Provincie Gelderland. Voor meer informatie over de afbakening van het agrocomplex en de deelsectoren die ertoe worden gerekend, zie bijlage 2.

[12] Naast de SBI-codes voor het agrocomplex, heeft de Provincie Gelderland een aantal specifieke groene kennisinstellingen geselecteerd, welke alleen in de Regio Foodvalley zijn gelokaliseerd.

Deelsectoren agrocomplex

In deze monitor worden de activiteiten binnen het agrocomplex onderverdeeld in vier deelsectoren: primaire productie, toelevering en verwerking, groothandel en onderzoek en onderwijs. De afbakening van deze deelsectoren is afkomstig uit de Benchmark Voedselregio's (Agricola, 2019). In 2021 geeft deze indeling het volgende beeld weer in termen van aantallen banen en vestigingen voor het agrocomplex van de Regio Foodvalley[13]:

	Banen		Vestigingen	
	2021	% totale werkgelegenheid	2021	% totaal vestigingen
Primaire productie	3.970	2,1%	1.880	5,1%
Toelevering & verwerking	6.130	3,3%	200	0,5%
Groothandel	5.830	3,1%	410	1,1%
Onderzoek & onderwijs	3.070	1,6%	170	0,5%
Agrocomplex totaal[14]	**25.960**	**13,8%**	**2.690**	**7,3%**

Tabel 8: Banen en vestigingen agrocomplex Regio Foodvalley 2021, Bron: PAR-Utrecht/PWE-Gelderland 2021

Topsector Agri & Food

Het Centraal Bureau voor de Statistiek hanteert voor de benchmarking van activiteiten in de agrifoodsector de indeling van de Topsector Agri & Food binnen het Topsectorenbeleid. Hierbij worden activiteiten in de agrifoodsector onderverdeeld in vier deelsectoren: primaire productie, voedingsmiddelenindustrie, groot- en detailhandel en ontwikkeling. Deze indeling van AgriFood activiteiten komt op veel aspecten overeen met de indeling van het agrocomplex, met uitzondering van de deelsector 'groot- en detailhandel'. Een groot verschil tussen deze twee indelingen is dat in de Topsector Agri & Food een groter deel van de groothandel meegenomen wordt in de afbakening. In bijlage 3 is het volledige overzicht opgenomen van de SBI-codes die tot de Topsector Agri & Food behoren. In bijlage 5 zijn de verschillen weergegeven tussen de afbakening van de Topsector Agri & Food en het agrocomplex voor de agrifoodsector van de Regio Foodvalley, Provincie Gelderland en Nederland.

[13] Alle banen en vestigingen zijn in deze Agrifoodmonitor afgerond op tientallen. Hierdoor is het mogelijk dat de totaalsom van de acht regiogemeenten licht afwijkt van het totaal van de Regio Foodvalley.

[14] Binnen het agrocomplex worden naast de 4 deelsectoren (primaire productie, toelevering en verwerking, groothandel en onderzoek en onderwijs) extra banen en vestigingen meegerekend vanuit de groene kennisinstellingen in de Regio Foodvalley. In 2021 waren dit 6.960 banen en 40 vestigingen.

3.1. BANEN

3.1.1. Banen agrocomplex totaal

In 2021 telde het agrocomplex van de Regio Foodvalley 25.960 banen. Sinds 2012 is de werkgelegenheid in het agrocomplex van de Regio Foodvalley flink toegenomen met 15,8%.

Ontwikkeling werkgelegenheid agrocomplex

In de Regio Foodvalley waren in 2021 in totaal 25.960 banen in het agrocomplex. Sinds 2012 zijn er 3.550 banen bijgekomen in het agrocomplex; een toename van 15,8%. Vanaf 2014 is het aantal banen in het agrocomplex in de Regio Foodvalley jaarlijks fors toegenomen, tot 2019. Tussen 2019 en 2020 is het aantal banen in het agrocomplex licht afgenomen als gevolg van COVID-19. Deze afname was van korte duur; tussen 2020 en 2021 zijn er 390 banen in het agrocomplex van de Regio Foodvalley bijgekomen. Tussen 2012 en 2021 groeide de werkgelegenheid van het agrocomplex in de Provincie Gelderland met 7,7%. In 2012 telde de Provincie Gelderland 79.660 AgriFood banen, in 2021 85.790 AgriFood banen. Landelijk nam het aantal banen in het agrocomplex toe met 8,1%, van 548.390 banen in 2012 naar 593.060 banen in 2021. In de Regio Foodvalley was de toename van de werkgelegenheid van het agrocomplex nog groter met 15,8%.

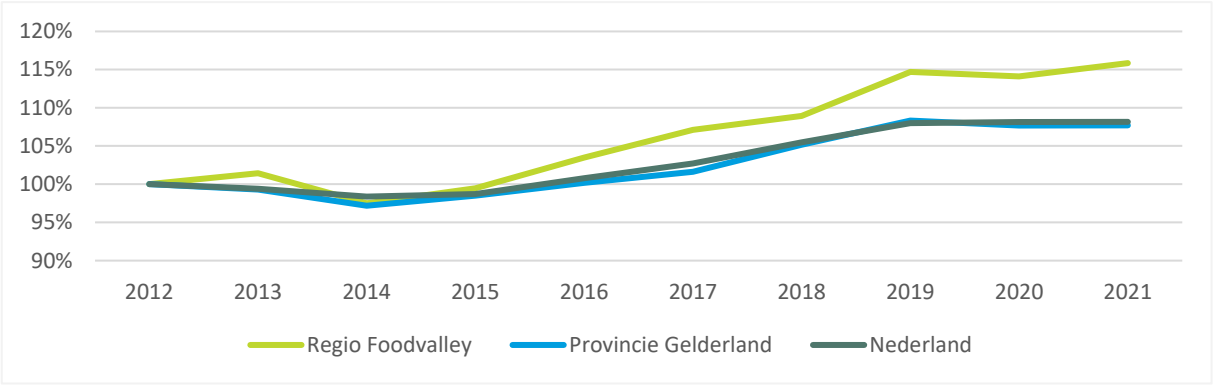

Figuur 13: Ontwikkeling banen agrocomplex Regio Foodvalley, Provincie Gelderland en Nederland 2012-2021, Bron: Bureau Economisch Onderzoek, Provincie Gelderland, Provinciale Werkgelegenheidsenquête Gelderland, LISA

Werkgelegenheid agrocomplex Regio Foodvalley, Provincie Gelderland en Nederland

Tussen 2012 en 2021 groeide de werkgelegenheid in het agrocomplex van de Regio Foodvalley het sterkst in de gemeente Veenendaal met 67,3%. Hierna volgde de gemeente Barneveld met een groei van 39,6%. In de gemeente Ede bleef de groei van het aantal banen in het agrocomplex met 5% achter op de gemiddelde groei in de Regio Foodvalley. In de gemeente Scherpenzeel nam het aantal AgriFood banen tussen 2012 en 2021 af met 34%. Ook nam het aantal AgriFood banen in de gemeente Rhenen af met 10% in deze periode. In de Regio Foodvalley en haar gemeenten (met uitzondering van de gemeenten Scherpenzeel, Rhenen en Ede) was de groei van het aantal banen in het agrocomplex groter dan in de Provincie Gelderland en Nederland.

	Banen 2012	% Totale economie	Banen 2021	% Totale economie	Groei 2012-2021	% Groei
Regio Foodvalley	**22.410**	**13,3%**	**25.960**	**13,8%**	**3.550**	**15,8%**
Barneveld	2.730	8,9%	3.810	10,5%	1.080	+39,6%
Ede	4.830	8,7%	5.070	8,6%	240	+5,0%
Nijkerk	3.090	15,3%	3.560	14,9%	470	+15,2%
Renswoude	1.060	37,5%	1.200	36,4%	140	+13,2%
Rhenen	390	6,7%	350	5,2%	-40	-10,3%
Scherpenzeel	1.350	28,6%	890	20,0%	-460	-34,1%
Veenendaal	1.010	3,5%	1.690	5,3%	680	67,3%
Wageningen	7.960	39,8%	9.390	42,5%	1.430	18,0%
Provincie Gelderland	**79.660**	**8,0%**	**85.790**	**8,1%**	**6.130**	**7,7%**
Nederland	**548.390**	**6,6%**	**593.060**	**6,5%**	**44.670**	**8,1%**

Tabel 9: Banen agrocomplex Regio Foodvalley, Provincie Gelderland en Nederland 2012-2021, Bron: Bureau Economisch Onderzoek, Provincie Gelderland, Provinciale Werkgelegenheidsenquête Gelderland, LISA

3.1.2. Banen agrocomplex deelsectoren

In 2021 was de toelevering en verwerking de grootste deelsector met 6.130 banen binnen het agrocomplex van de Regio Foodvalley. Ook in de Provincie Gelderland was de toelevering en verwerking de grootste deelsector voor de werkgelegenheid binnen het agrocomplex; landelijk was de primaire productie de grootste deelsector.

Ontwikkeling banen deelsectoren agrocomplex

In de Regio Foodvalley waren in 2021 in totaal 25.960 banen in het agrocomplex. De grootste deelsector in 2021 was de toelevering en verwerking met 6.130 banen; 32% van het totaal aantal banen in het agrocomplex van de Regio Foodvalley. Hierna volgden de groothandel met 5.830 banen (31%) en de primaire productie met 3.970 banen (21%). De deelsector onderzoek en onderwijs was met 3.070 banen (16%) de kleinste deelsector van het agrocomplex in de Regio Foodvalley. Tussen 2013 en 2021 is het aantal banen in de toelevering en verwerking fors gegroeid met 40%; van 4.390 banen in 2013 naar 6.130 banen in 2021. Ook is het aantal banen in het onderzoek en onderwijs met 38% toegenomen in deze periode; van 2.220 banen in 2013 naar 3.070 banen in 2021. Het aantal banen in de primaire productie is in deze periode afgenomen met 14%; van 4.590 banen in 2013 naar 3.970 banen in 2021.

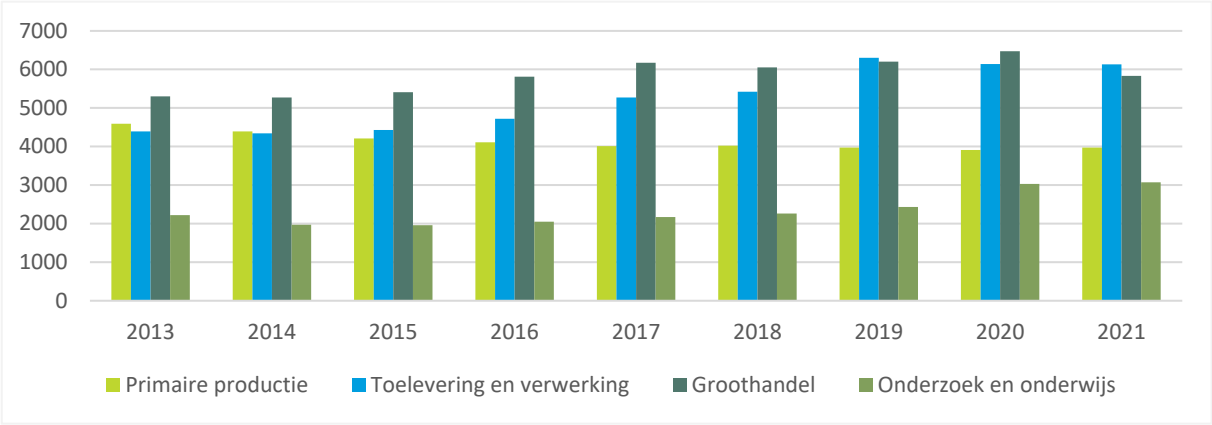

Figuur 14: Ontwikkeling banen deelsectoren agrocomplex Regio Foodvalley 2013-2021, Bron: PAR-Utrecht/PWE-Gelderland 2021

Banen deelsectoren Regio Foodvalley, Provincie Gelderland en Nederland

In 2021 was de toelevering en verwerking de grootste deelsector voor het aantal AgriFood banen in de gemeenten Nijkerk (61%), Veenendaal (49%) en Barneveld (42%). In de gemeenten Rhenen (60%) en Ede (34%) was de primaire productie de grootste deelsector voor de werkgelegenheid binnen het agrocomplex. In de gemeenten Renswoude (82%) en Scherpenzeel (77%) behoorde meer dan drie kwart van het aantal banen in het agrocomplex tot de groothandel. In alle gemeenten van de Regio Foodvalley was onderzoek en onderwijs de kleinste deelsector voor het aantal banen in het agrocomplex, behalve in de gemeente Wageningen. Ruim twee derde van het totaal aantal banen in de deelsector onderzoek en onderwijs in de Regio Foodvalley behoorde tot de gemeente Wageningen.

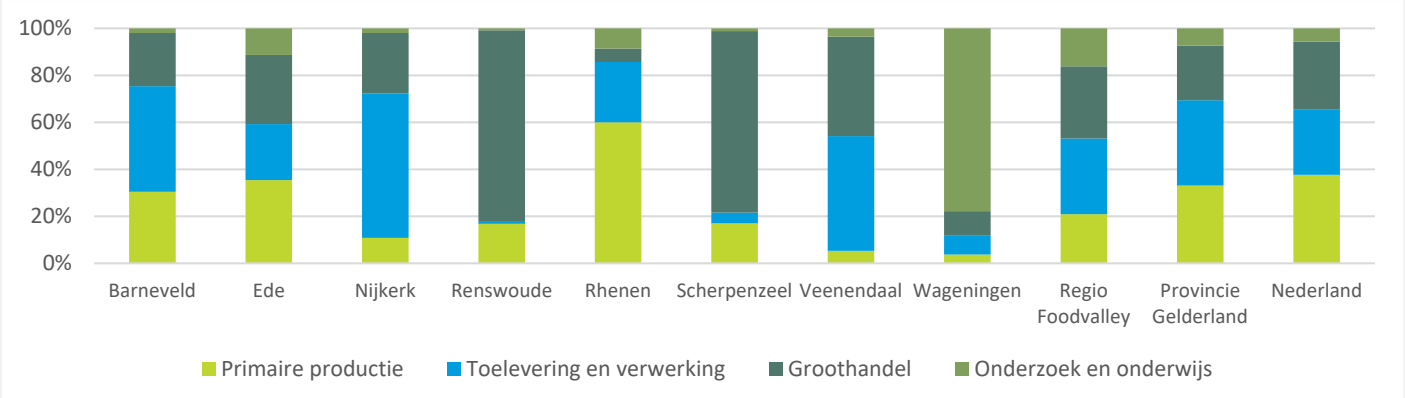

Figuur 15: Aandeel banen deelsectoren agrocomplex Regio Foodvalley, Provincie Gelderland en Nederland 2021, Bron: PAR-Utrecht/PWE-Gelderland 2021

In 2021 telde de Provincie Gelderland 85.790 banen in het agrocomplex. Het grootste deel van de banen binnen het agrocomplex (36%) was te vinden in de toelevering en verwerking met 28.510 banen, gevolgd door de primaire productie met 25.930 banen (33%), de groothandel met 18.220 banen (23%) en onderzoek en onderwijs met 5.750 banen (7%). Landelijk waren er in 2021 593.060 banen in het agrocomplex. De primaire productie was de grootste deelsector voor de werkgelegenheid in het landelijke agrocomplex met 223.160 banen (38%). Hierna volgden de groothandel met 170.510 banen (29%), de toelevering en verwerking met 166.020 banen (28%) en onderzoek en onderwijs met 33.380 banen (6%).

In 2021 was het aandeel van de werkgelegenheid in de deelsector onderzoek en onderwijs binnen het agrocomplex van de Regio Foodvalley (16%) fors groter dan in de Provincie Gelderland (7%) en Nederland (5%). Ook het aandeel van de werkgelegenheid in de groothandel was binnen het agrocomplex van de Regio Foodvalley (31%) groter dan in de Provincie Gelderland (23%) en Nederland (29%). Daarentegen was het aandeel van de werkgelegenheid in de primaire productie binnen het agrocomplex van de Provincie Gelderland (33%) en Nederland (37%) aanzienlijk groter dan in de Regio Foodvalley (21%).

	Primaire productie	Toelevering & verwerking	Groothandel	Onderzoek & onderwijs	Totaal
Regio Foodvalley	**3.970**	**6.130**	**5.830**	**10.030**	**25.960**
Barneveld	1.090	1.610	810	300	3.810
Ede	1.720	1.160	1.430	760	5.070
Nijkerk	380	2.160	900	120	3.560
Renswoude	200	10	970	20	1.200
Rhenen	210	90	20	30	350
Scherpenzeel	150	40	680	20	890
Veenendaal	90	830	720	50	1.690
Wageningen	130	230	300	8.730	9.390
Provincie Gelderland	**25.930**	**28.510**	**18.220**	**13.130**	**85.790**
Nederland	**223.160**	**166.020**	**170.510**	**33.380**	**593.060**

Tabel 10: Banen deelsectoren agrocomplex Regio Foodvalley, Provincie Gelderland en Nederland 2021, Bron: PAR-Utrecht/PWE-Gelderland 2021;

Extra toelichting bij **kolom Onderzoek & Onderwijs**: *Binnen het agrocomplex worden naast de 4 deelsectoren (primaire productie, toelevering en verwerking, groothandel en onderzoek en onderwijs) extra banen en vestigingen meegerekend die de groene kennisinstellingen in de Regio Foodvalley betreffen. Dit is in Tabel 10 per gemeente meegeteld in de kolom Onderzoek & Onderwijs. In 2021 betrof dit een totaal van 6.960 banen en 40 vestigingen in Regio Foodvalley.*

3.2. VESTIGINGEN

3.2.1. Vestigingen agrocomplex totaal

De Regio Foodvalley telde in 2021 in totaal 2.690 vestigingen in het agrocomplex. Vergeleken met 2012 is het aantal AgriFood vestigingen op hetzelfde niveau gebleven. In 2012 waren er ook 2.690 vestigingen in het agrocomplex in de Regio Foodvalley. In 2014 was het aantal AgriFood vestigingen in de Regio Foodvalley gedaald tot 2.640 vestigingen. Deze daling was van korte duur; in 2016 bereikte het agrocomplex met 2.710 vestigingen haar hoogtepunt in de periode van 2012 tot 2021. In de periode van 2012 tot 2021 is het aantal AgriFood vestigingen in de Provincie Gelderland afgenomen met 3%, van 14.370 vestigingen in 2021 naar 13.870 AgriFood vestigingen in 2021. Landelijk is het aantal AgriFood vestigingen in deze periode toegenomen met 4%. In 2012 telde Nederland 105.870 AgriFood vestigingen; in 2021 waren dit 110.030 AgriFood vestigingen. Landelijk was de groei van het aantal vestigingen in het agrocomplex sterker dan in de Regio Foodvalley, waar het aantal AgriFood vestigingen in 2021 op hetzelfde niveau is gebleven ten opzichte van 2012.

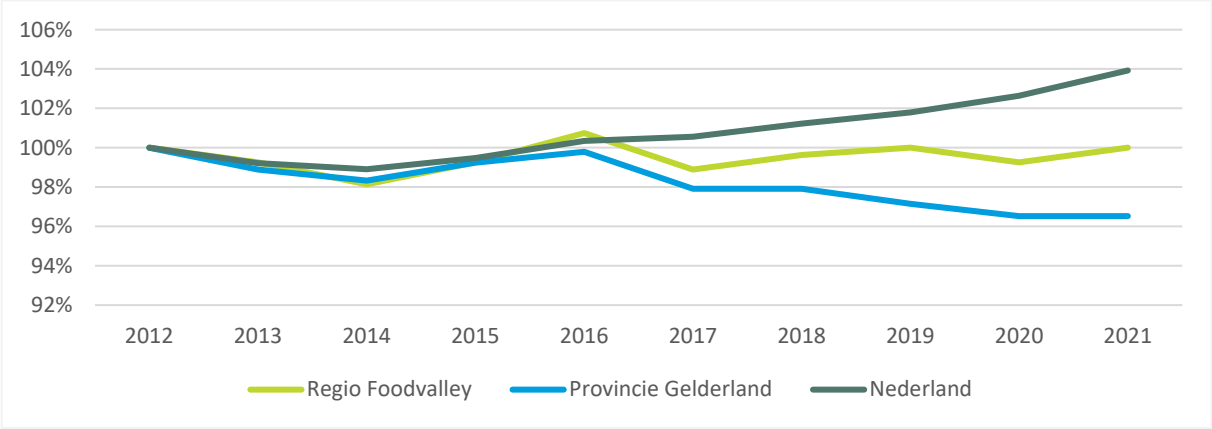

Figuur 16: Ontwikkeling vestigingen agrocomplex Regio Foodvalley, Provincie Gelderland en Nederland 2012-2021, Bron: Bureau Economisch Onderzoek, Provincie Gelderland, Provinciale Werkgelegenheidsenquête Gelderland, LISA

Vestigingen agrocomplex Regio Foodvalley, Provincie Gelderland en Nederland

In 2021 bevond twee derde van vestigingen in het agrocomplex van de Regio Foodvalley zich in de gemeenten Ede en Barneveld. Tussen 2012 en 2021 groeide het aantal vestigingen in het agrocomplex het sterkst in de gemeente Wageningen met 16%. Ook in de gemeenten Rhenen en Veenendaal nam het aantal vestigingen in het agrocomplex in deze periode aanzienlijk toe met 8,3%. In de gemeenten Nijkerk, Ede en Barneveld nam het aantal AgriFood vestigingen tussen 2012 en 2021 af met 3%. In de Regio Foodvalley was de groei van het aantal vestigingen in het agrocomplex tussen 2012 en 2021 groter dan in de Provincie Gelderland (-3,5%), maar lager dan de landelijke groei (3,9%). In de Regio Foodvalley was het aandeel van de AgriFood vestigingen in de totale economie (7,3%) groter dan in de Provincie Gelderland (6,7%) en Nederland (5,9%).

	Vestigingen 2012	% Totale economie	Vestigingen 2021	% Totale economie	Groei 2012-2021	% Groei
Regio Foodvalley	**2.690**	**10,0%**	**2.690**	**7,3%**	**0**	**+0,0%**
Barneveld	750	14,7%	730	10,6%	-20	-2,7%
Ede	1.030	11,7%	1.000	8,3%	-30	-2,9%
Nijkerk	300	8,8%	290	6,4%	-10	-3,3%
Renswoude	110	20,8%	110	15,3%	0	+0,0%
Rhenen	120	8,2%	130	6,1%	10	+8,3%
Scherpenzeel	70	9,5%	70	7,4%	0	+0,0%
Veenendaal	120	2,7%	130	2,0%	10	+8,3%
Wageningen	190	7,9%	220	6,5%	30	+15,8%
Provincie Gelderland	**14.370**	**9,2%**	**13.870**	**6,7%**	**-500**	**-3,5%**
Nederland	**105.870**	**7,9%**	**110.030**	**5,9%**	**4.160**	**+3,9%**

Tabel 11: Vestigingen agrocomplex Regio Foodvalley, Provincie Gelderland en Nederland 2012-2021, Bron: Bureau Economisch Onderzoek, Provincie Gelderland, Provinciale Werkgelegenheidsenquête Gelderland, LISA

3.2.2. Vestigingen agrocomplex deelsectoren

In de Regio Foodvalley waren in 2021 in totaal 2.690 vestigingen in het agrocomplex. De grootste deelsector in 2021 was de primaire productie met 1.880 AgriFood vestigingen; 71% van het totaal aantal AgriFood vestigingen in de Regio Foodvalley. Hierna volgden de deelsectoren groothandel met 410 AgriFood vestigingen en de toelevering en verwerking met 220 AgriFood vestigingen. De deelsector onderzoek en onderwijs was met 170 AgriFood vestigingen de kleinste deelsector van het agrocomplex in de Regio Foodvalley. Tussen 2013 en 2021 is het aantal AgriFood vestigingen in de deelsector onderwijs en onderzoek fors gegroeid met 31%; van 130 vestigingen in 2013 naar 170 vestigingen in 2021. Ook is het aantal AgriFood vestigingen in de toelevering en verwerking met 25% toegenomen in deze periode; van 160 vestigingen in 2013 naar 200 vestigingen in 2021. Het aantal AgriFood vestigingen in de primaire productie is in deze periode afgenomen met 3%; van 1.930 vestigingen in 2013 naar 1.880 vestigingen in 2021.

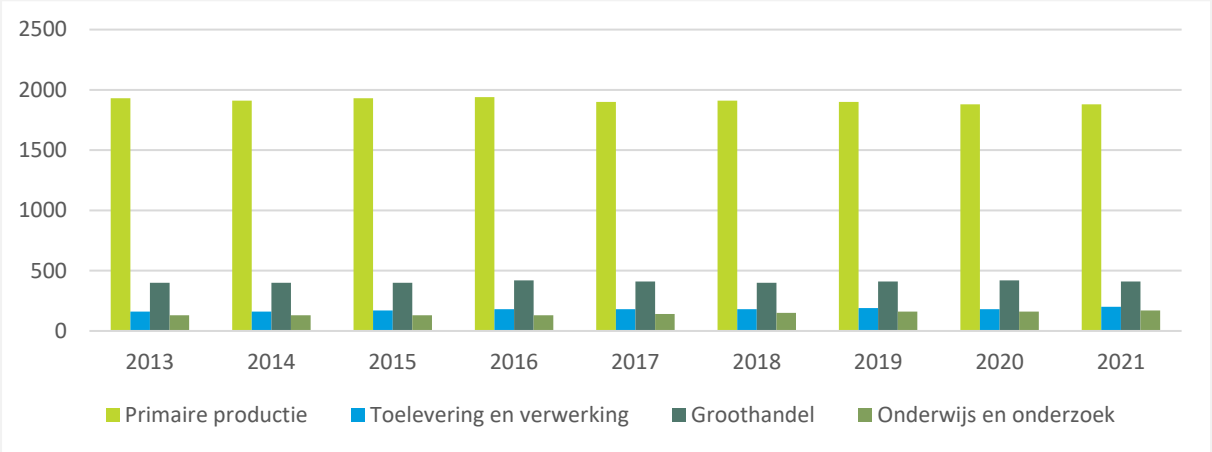

Figuur 17: Ontwikkeling vestigingen deelsectoren agrocomplex Regio Foodvalley 2013-2021, Bron: PAR-Utrecht/PWE-Gelderland 2021

Vestigingen deelsectoren Regio Foodvalley, Provincie Gelderland en Nederland

In de gemeenten Renswoude (90%), Scherpenzeel (83%), Barneveld (79%), Ede (68%), Rhenen (71%) en Nijkerk (60%) was de primaire productie de grootste deelsector voor het aantal vestigingen in het agrocomplex. In de gemeente Veenendaal was de groothandel de grootste deelsector met 54% van het totaal aantal AgriFood vestigingen in Veenendaal. De deelsector onderzoek en onderwijs was de grootste sector voor de vestigingen binnen het agrocomplex van de gemeente Wageningen; 32% van het aantal AgriFood vestigingen in Wageningen behoorde tot het onderzoek en onderwijs. Zowel in de Regio Foodvalley als in Provincie Gelderland en Nederland is de primaire productie de grootste deelsector voor het aantal vestigingen in het agrocomplex, gevolgd door de groothandel, toelevering en verwerking en onderzoek en onderwijs.

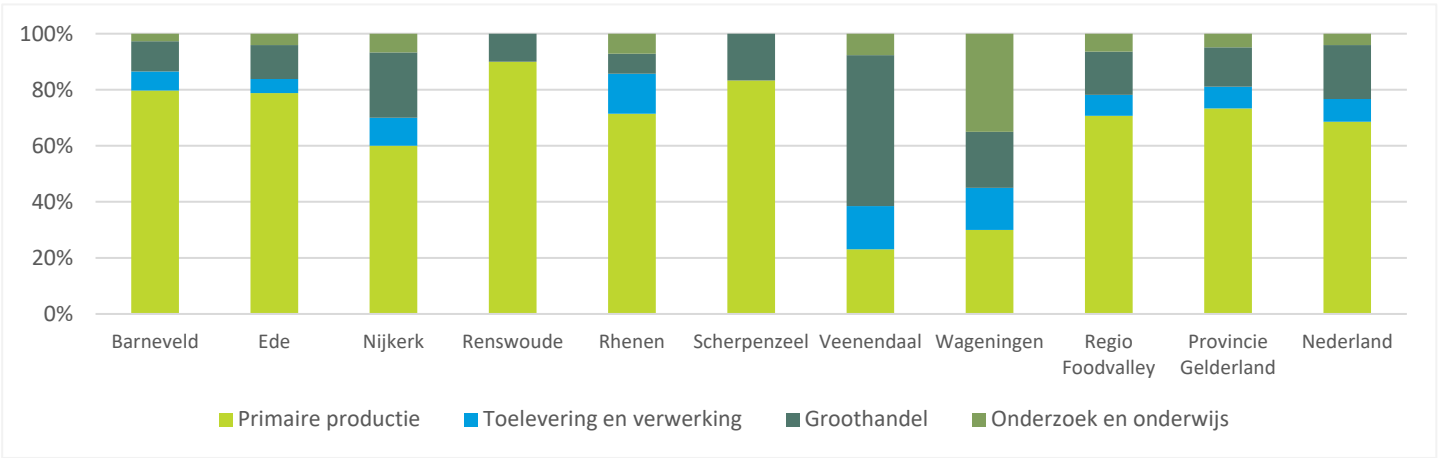

Figuur 18: Vestigingen deelsectoren agrocomplex Regio Foodvalley, Provincie Gelderland en Nederland 2021 Bron: PAR-Utrecht/PWE-Gelderland 2021

De Provincie Gelderland telde in 2021 13.870 vestigingen in het agrocomplex. In de Provincie Gelderland was de primaire productie de grootste deelsector met 10.110 vestigingen (73%), gevolgd door de groothandel met 1.950 vestigingen (10%), toelevering en verwerking met 1.070 vestigingen (8%) en onderzoek en onderwijs met 670 bedrijven (4%). Landelijk waren er in 2021 110.030 AgriFood vestigingen. Ook in Nederland was de primaire productie de grootste deelsector in 2021 met 75.470 AgriFood vestigingen (69%), gevolgd door de groothandel met 21.200 vestigingen (19%), toelevering en verwerking met 8.880 vestigingen (8%) en onderzoek en onderwijs met 4.480 vestigingen (4%).

	Primaire productie	Toelevering & verwerking	Groothandel	Onderzoek & onderwijs	Totaal[15]
Regio Foodvalley	**1.880**	**200**	**410**	**170**	**2.690**
Barneveld	590	50	80	20	750
Ede	780	50	120	40	1.000
Nijkerk	180	30	70	20	300
Renswoude	90	0	10	0	100
Rhenen	100	20	10	10	140
Scherpenzeel	50	0	10	0	60
Veenendaal	30	20	70	10	130
Wageningen	60	30	40	70	220
Provincie Gelderland	**10.150**	**1.070**	**1.950**	**670**	**13.870**
Nederland	**75.470**	**8.880**	**21.200**	**4.480**	**110.030**

Tabel 12: Vestigingen deelsectoren agrocomplex Regio Foodvalley, Provincie Gelderland en Nederland 2012-2021, Bron: Bureau Economisch Onderzoek, Provincie Gelderland, Provinciale Werkgelegenheidsenquête Gelderland, LISA

3.2.3. Grootteklasse vestigingen agrocomplex

In 2021 telde de Regio Foodvalley 2.690 vestigingen in het agrocomplex. Bijna 50% daarvan was een eenmansbedrijf (1.330 vestigingen) en 38% had 2 tot 50 werknemers (1.030 vestigingen). In het agrocomplex van de Regio Foodvalley waren 60 grote vestigingen, waarvan 10 vestigingen met 200 of meer werknemers en 50 vestigingen met 50 tot 200 werknemers. De grote vestigingen zijn te vinden in de deelsector toelevering en verwerking (30 vestigingen), gevolgd door de groothandel (20 vestigingen) en onderzoek en onderwijs (10 vestigingen)[16].

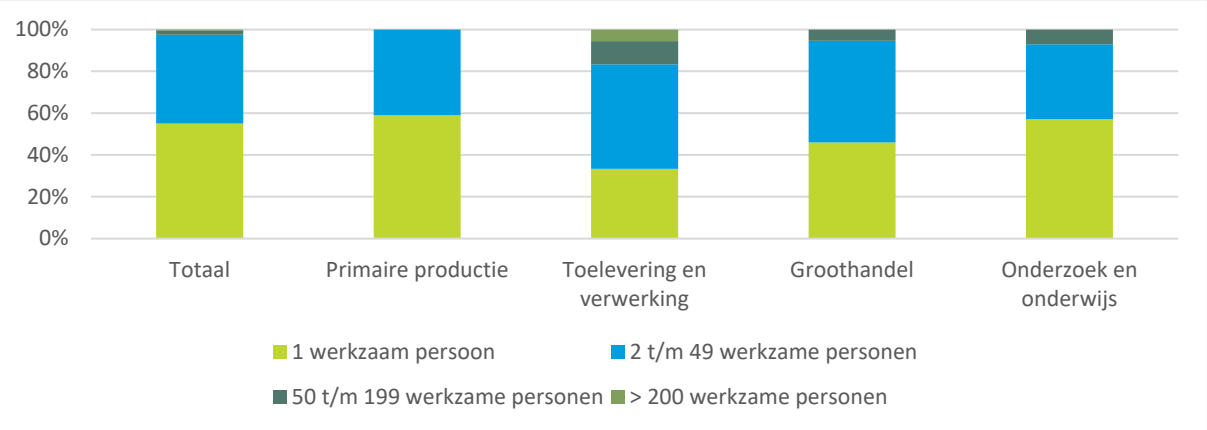

Figuur 19: Vestigingen naar grootteklasse deelsectoren agrocomplex 2021, Bron: PAR-Utrecht/PWE-Gelderland 2021

[15] Binnen het agrocomplex worden naast de 4 deelsectoren (primaire productie, toelevering en verwerking, groothandel en onderzoek en onderwijs) extra banen en vestigingen meegerekend vanuit de groene kennisinstellingen in de Regio Foodvalley. In 2021 waren dit 6.960 banen en 40 vestigingen.

[16] De grootteklasse wordt vastgesteld aan de hand van het aantal mensen dat 12 uur of meer werkzaam is (grote banen). Het kan daardoor voorkomen dat een bedrijf, waar veel meer mensen werken (minder dan 12 uur en/of uitzendbanen) toch in een lage grootteklasse valt. Daarnaast telt de PWE vestigingen. Indien een onderneming uit meerdere vestigingen bestaat, worden de werkenden verdeeld over die vestigingen. Hierdoor komen de beide vestigingen uit in lagere grootteklasse dan de totale onderneming.

Grootteklasse vestigingen agrocomplex Regio Foodvalley en Provincie Gelderland

In 2021 was 50% van de vestigingen in het agrocomplex in de Regio Foodvalley een eenmansbedrijf, en had 38% van de AgriFood vestigingen 2 tot 50 werknemers. Binnen de individuele gemeenten van de Regio Foodvalley en in de Provincie Gelderland lagen deze percentages vrijwel op hetzelfde niveau. Van de 60 grote vestigingen in de Regio Foodvalley, waren de meeste gevestigd in de gemeenten Nijkerk, Ede, Wageningen, Barneveld en Veenendaal. In de gemeenten Nijkerk, Ede, Barneveld en Veenendaal waren de meeste grote vestigingen te vinden in de deelsector toelevering en verwerking en in de groothandel. In de gemeente Wageningen behoorden de grote vestigingen tot de deelsector onderzoek en onderwijs. In de Provincie Gelderland was 49% van de vestigingen in het agrocomplex een eenmansbedrijf en had 40% 2 tot 50 werknemers. Er waren 180 grote vestigingen, waarvan 40 vestigingen met 200 of meer werknemers, en 140 vestigingen met 50 tot 200 werknemers. De meeste grote vestigingen waren te vinden in de deelsector toelevering en verwerking (90 vestigingen), gevolgd door de groothandel (50 vestigingen).

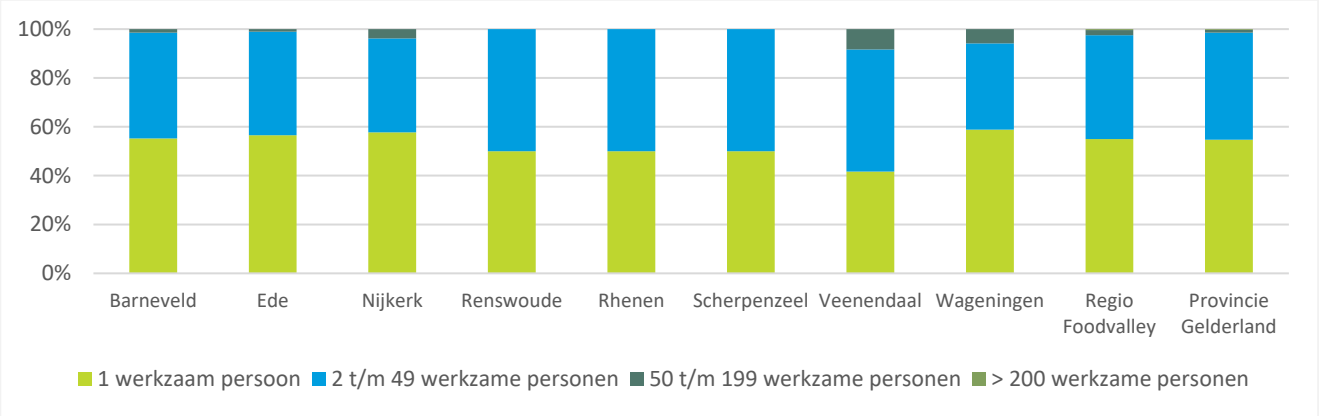

Figuur 20: Vestigingen naar grootteklasse agrocomplex Regio Foodvalley en Provincie Gelderland 2021, Bron: PAR-Utrecht/PWE-Gelderland 2021

4. TOEGEVOEGDE WAARDE AGROCOMPLEX

Het agrocomplex van de Regio Foodvalley omvatte in 2020 een bruto toegevoegde waarde (TGW) van 1,69 miljard euro; 13% van de totale bruto TGW in de Regio Foodvalley. De deelsector toelevering en verwerking was met een bruto TGW van 0,68 miljard euro de grootste schakel binnen het agrocomplex; 40% van de totale bruto TGW van het agrocomplex in de Regio Foodvalley.

Wat is toegevoegde waarde?

De bruto toegevoegde waarde is gelijk aan het verschil tussen de productiewaarde (basisprijzen)[17] en het verbruik (aankoopprijzen) van een bedrijfseenheid. De productiewaarde is gelijk aan de voor de verkoop bestemde goederen en de ontvangsten voor diensten. De som van de bruto toegevoegde waarde van alle bedrijfseenheden is een belangrijk component van het bruto binnenlands product (bbp). Met behulp van de toegevoegde waarde kan het economisch belang van regio's en sectoren in kaart worden gebracht. De analyse van de toegevoegde waarde is gebaseerd op het modelinstrumentarium van BREA (Basisgegevens voor Regionaal Economische Analyses). BREA verrijkt de databestanden van LISA met gegevens over productie en verbruik in lopende en constante prijzen. De lopen prijzen hebben betrekking op de werkelijke prijzen in een bepaald jaar. De constante prijzen hebben als basisjaar 2015, waardoor inflatie niet mee wordt berekend in de gegevens over toegevoegde waarde.

4.1. TOEGEVOEGDE WAARDE AGROCOMPLEX 2020

4.1.1. Toegevoegde waarde agrocomplex Regio Foodvalley

In 2020 omvatte het agrocomplex van de Regio Foodvalley een bruto TGW van 1,69 miljard euro. Dit is 12,9% van de totale bruto TGW van de Regio Foodvalley. In 2020 was de totale bruto TGW van de Regio Foodvalley ruim 13 miljard euro. Binnen het agrocomplex van de Regio Foodvalley was de toelevering en verwerking de grootste deelsector met een bruto TGW van 0,68 miljard euro in 2020; 40,1% van de totale bruto TGW van het agrocomplex in de Regio Foodvalley. Ook de groothandel was een grote deelsector binnen het agrocomplex met een bruto TGW van 0,61 miljard euro. De groothandel omvatte in 2020 36,1% van de totale bruto TGW van het agrocomplex. Hierna volgden de primaire productie met een bruto TGW van 0,25 miljard euro (14,9%) en onderzoek en onderwijs met een bruto TGW van 0,15 miljard euro (8,8%).

	Bruto TGW (x € miljard)	% TGW Agrocomplex	% TGW totale economie
Primaire productie	0,25	14,9%	1,9%
Toelevering & verwerking	0,68	40,1%	5,2%
Groothandel	0,61	36,1%	4,7%
Onderzoek & onderwijs	0,15	8,8%	1,1%
Totaal Agrocomplex	**1,69**	**100%**	**12,9%**

Tabel 13: Toegevoegde waarde deelsectoren agrocomplex Regio Foodvalley 2020 in lopende prijzen, Bron: LISA

[17] De basisprijs is de prijs die de producent daadwerkelijk overhoudt, exclusief de handels- en vervoersmarges van derden en exclusief het saldo van product gebonden belastingen, waaronder belasting over de toegevoegde waarde (btw) en product gebonden subsidies.

4.1.2. Toegevoegde waarde agrocomplex Nederland

Het landelijke agrocomplex omvatte in 2020 een bruto TGW van 51,32 miljard euro. Dit is 7,2% van de totale bruto TGW in Nederland in 2020. In 2020 was de landelijke bruto TGW ruim 710 miljard euro. Binnen het landelijke agrocomplex was de toelevering en verwerking de grootste deelsector met een bruto TGW van 19,81 miljard euro; 38,6% van de totale bruto TGW van het agrocomplex in Nederland. Ook de groothandel was een grote deelsector binnen het landelijke agrocomplex met een bruto TGW van 17,24 miljard euro. De groothandel omvatte in 2020 33,6% van de totale bruto TGW van het agrocomplex in Nederland. Hierna volgden de primaire productie met een bruto TGW van 12,66 miljard euro (24,7%) en het onderzoek en onderwijs met een bruto TGW van 1,6 miljard euro (3,1%).

	Bruto TGW (x € miljard)	% TGW Agrocomplex	% TGW totale economie
Primaire productie	12,66	24,7%	1,8%
Toelevering & verwerking	19,81	38,6%	2,8%
Groothandel	17,24	33,6%	2,4%
Onderzoek & onderwijs	1,60	3,1%	0,2%
Totaal Agrocomplex	**51,32**	**100%**	**7,2%**

Tabel 14: Toegevoegde waarde deelsectoren agrocomplex Nederland 2020 in lopende prijzen, Bron: LISA

Regio Foodvalley en Nederland

In 2020 had de bruto TGW van het agrocomplex in de Regio Foodvalley een groter aandeel in de totale economie vergeleken met het agrocomplex in Nederland. In 2020 omvatte het agrocomplex van de Regio Foodvalley 12,9% van de totale bruto TGW in de regio; landelijk was dit 7,2% van de totale bruto TGW. In zowel de Regio Foodvalley als in Nederland waren de toelevering en verwerking en de groothandel de grootste deelsectoren voor de bruto TGW binnen het agrocomplex. Het aandeel van de bruto TGW van de toelevering en verwerking en groothandel in de totale economie was in de Regio Foodvalley (5,2% en 4,7%) bijna twee keer zo groot ten opzichte van Nederland (2,8% en 2,4%). In de Regio Foodvalley (1,9%) en Nederland (1,8%) had de bruto TGW van de primaire productie een vrijwel even groot aandeel in de totale economie. Het onderzoek en onderwijs was in de Regio Foodvalley en in Nederland de kleinste deelsector voor de bruto TGW binnen het agrocomplex. In 2020 omvatte de deelsector onderzoek en onderwijs in de Regio Foodvalley 1,1% van de totale bruto TGW in de regio; landelijk was dit slechts 0,2% van de totale bruto TGW.

	Regio Foodvalley		Nederland	
	Bruto TGW (x € miljard)	% TGW totale economie	Bruto TGW (x € miljard)	% TGW totale economie
Agrocomplex				
Primaire productie	0,25	1,9%	12,66	1,8%
Toelevering & verwerking	0,68	5,2%	19,81	2,8%
Groothandel	0,61	4,7%	17,24	2,4%
Onderzoek & onderwijs	0,15	1,1%	1,60	0,2%
Agrocomplex totaal	1,69	12,9%	51,32	7,2%
Overig				
Alle sectoren	13,08	100%	710,70	100%

Tabel 15: Toegevoegde waarde deelsectoren agrocomplex Regio Foodvalley en Nederland 2020 in lopende prijzen, Bron: LISA

4.2. ONTWIKKELING 2016-2020

4.2.1. Ontwikkeling toegevoegde waarde agrocomplex Regio Foodvalley

Tussen 2016 en 2020 is de bruto TGW van het agrocomplex in de Regio Foodvalley toegenomen met 18%; van 1,28 miljard euro in 2016 naar 1,52 miljard euro in 2020. Vergeleken met de ontwikkeling van de totale economie van de Regio Foodvalley, heeft het agrocomplex zich tussen 2016 en 2020 ruim boven gemiddeld ontwikkeld. In deze periode groeide de totale bruto TGW van de Regio Foodvalley met 4%; van 11,24 miljard euro in 2016 naar 11,66 miljard euro in 2020.

Binnen het agrocomplex laat de deelsector onderzoek en onderwijs de grootste toename van de bruto TGW zien met 55%. Tussen 2016 en 2020 nam de bruto TGW in het onderzoek en onderwijs toe met 48,3 miljoen euro, van 0,08 miljard euro in 2016 naar 0,14 miljard euro in 2020. Hierna volgde de deelsector toelevering en verwerking met een toename van 29% van de bruto TGW in deze periode; een toename van 126,6 miljoen euro. De bruto TGW van de primaire productie groeide tussen 2016 en 2020 met 8%; van 0,23 miljard euro in 2016 naar 0,25 miljard euro in 2020. Ook de bruto TGW van de groothandel groeide in deze periode met 8%. In 2016 omvatte de groothandel een bruto TGW van 0,53 miljard euro, in 2020 0,57 miljard euro.

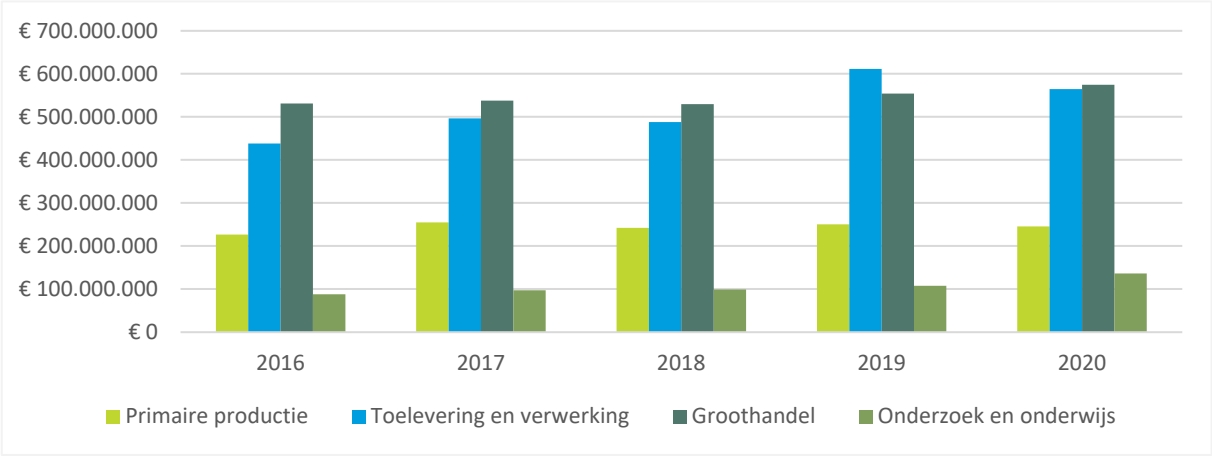

Figuur 21: Ontwikkeling bruto toegevoegde waarde deelsectoren agrocomplex Regio Foodvalley 2016-2020 in constante prijzen, Bron: LISA

4.2.2. Ontwikkeling toegevoegde waarde agrocomplex Nederland

Tussen 2016 en 2020 is de bruto TGW van het landelijke agrocomplex toegenomen met 4%; van 45,26 miljard euro in 2016 naar 46,99 miljard euro in 2020. Vergeleken met de ontwikkeling van de totale economie van Nederland, heeft het landelijke agrocomplex zich tussen 2016 en 2020 boven gemiddeld ontwikkeld. In deze periode groeide de totale bruto TGW van Nederland met 3%; van 629,58 miljard euro in 2016 naar 647,47 miljard euro in 2020.

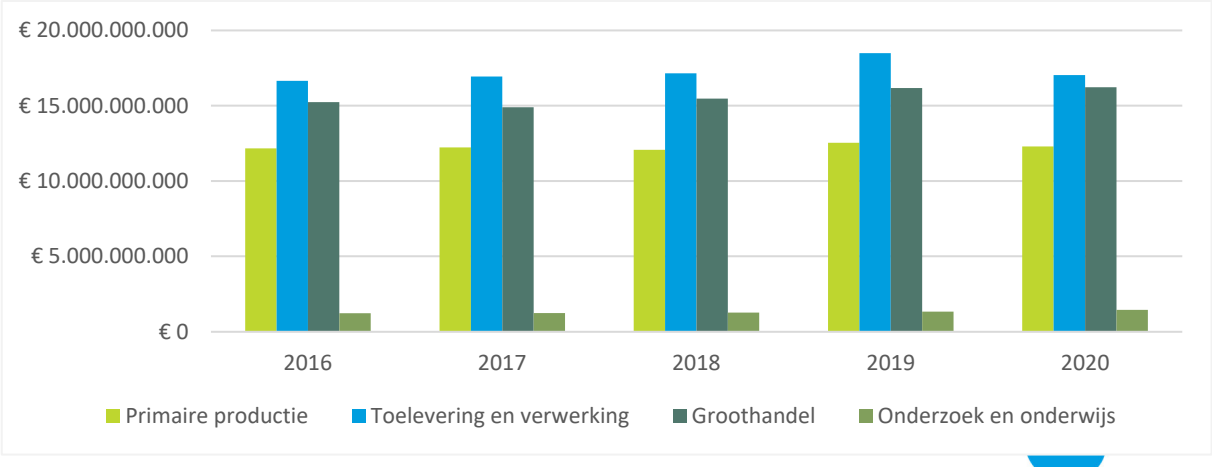

Figuur 22: Ontwikkeling bruto toegevoegde waarde deelsectoren agrocomplex Nederland 2016-2020 in constante prijzen, Bron: LISA

Ook binnen het landelijke agrocomplex laat de deelsector onderzoek en onderwijs de grootste toename van de bruto TGW zien met 19%. Tussen 2016 en 2020 nam de bruto TGW in het onderzoek en onderwijs toe met 0,23 miljard euro, van 1,22 miljard euro in 2016 naar 1,45 miljard euro in 2020. Hierna volgde de groothandel met een toename van 6% van de bruto TGW in deze periode; een toename van 0,98 miljard euro. De groei van de bruto TGW van de toelevering en verwerking en de primaire productie bleef in deze periode achter in Nederland. De bruto TGW van de toelevering en verwerking groeide tussen 2016 en 2020 met 2%; een toename van 0,38 miljard euro. In de primaire productie nam de bruto TGW toe met 1% in deze periode. In 2016 omvatte de primaire productie een bruto TGW van 12,16 miljard euro, in 2020 12,29 miljard euro.

Regio Foodvalley en Nederland

Tussen 2016 en 2020 heeft de bruto TGW van het agrocomplex in de Regio Foodvalley zich harder ontwikkeld dan in Nederland. In deze periode nam de bruto TGW van het agrocomplex in de Regio Foodvalley toe met 18%, landelijk met 4%. Binnen de Regio Foodvalley lag de groei van de bruto TGW van het agrocomplex met 18% ver boven de groei van de totale economie in de regio (4%). Ook in Nederland heeft de bruto TGW van het agrocomplex zich met 4% boven de groei van de landelijke economie (3%) ontwikkeld, maar hier is het verschil minder groot.

Tussen 2016 en 2020 is zowel in de Regio Foodvalley als in Nederland de grootste ontwikkeling van de bruto TGW te zien in de deelsector onderzoek en onderwijs. In deze periode nam de bruto TGW van de deelsector onderzoek en onderwijs in de Regio Foodvalley toe met 55%, landelijk met 19%. Hierna volgde in de Regio Foodvalley de toelevering en verwerking met een groei van 29% van de bruto TGW. Landelijk groeide de bruto TGW van de toelevering en verwerking tussen 2016 en 2020 met slechts 2%. In de Regio Foodvalley nam de bruto TGW van de deelsectoren groothandel en primaire productie in de periode van 2016 tot 2020 met 8% toe. In Nederland lag de ontwikkeling van de bruto TGW van de groothandel met 6% op vrijwel hetzelfde niveau als in de Regio Foodvalley. Daarentegen groeide de bruto TGW van de primaire productie binnen het landelijke agrocomplex met slechts 1% tussen 2016 en 2020.

	Regio Foodvalley		Nederland	
	TGW 2020 (x € miljard)	Ontwikkeling 2016-2020	TGW 2020 (x € miljard)	Ontwikkeling 2016-2020
Agrocomplex				
Primaire productie	0,25	+8%	12,29	+1%
Toelevering & verwerking	0,56	+29%	17,03	+2%
Groothandel	0,57	+8%	16,22	+6%
Onderzoek & onderwijs	0,14	+55%	1,45	+19%
Agrocomplex totaal	1,52	+18%	46,99	+4%
Overig				
Alle sectoren	11,66	+4%	647,47	+3%

Tabel 16: Ontwikkeling toegevoegde waarde deelsectoren agrocomplex Regio Foodvalley en Nederland 2016-2020 in constante prijzen, Bron: LISA

5. AGROCOMPLEX EN SAMENHANG MET ANDERE (DEEL)SECTOREN

Het agrocomplex van de Regio Foodvalley omvatte in 2020 2.670 vestigingen met 25.570 arbeidsplaatsen en een bruto toegevoegde waarde (TGW) van 1,69 miljard euro; ofwel 13,9% van de werkgelegenheid en 12,9% van de totale TGW in de Regio Foodvalley.

5.1. SAMENHANG AGROCOMPLEX

5.1.1. Arbeidsplaatsen en toegevoegde waarde agrocomplex Regio Foodvalley

Binnen het agrocomplex van de Regio Foodvalley had in 2020 de deelsector toelevering en verwerking de hoogste bruto TGW met 0,68 miljard euro. Daarnaast was de toelevering en verwerking een grote deelsector voor het aantal arbeidsplaatsen (6.140) binnen het agrocomplex. Daarmee had de toelevering en verwerking de hoogste TGW per arbeidsplaats ten opzichte van de andere deelsectoren binnen het agrocomplex. De groothandel had binnen het agrocomplex van de Regio Foodvalley overigens de meeste arbeidsplaatsen (6.470) en volgde na de toelevering en verwerking als grote deelsector met een hoge TGW per arbeidsplaats. De deelsector onderzoek en onderwijs had van de afzonderlijke deelsectoren de minste arbeidsplaatsen en de laagste bruto TGW; en tevens de laagste TGW per arbeidsplaats binnen het agrocomplex van de Regio Foodvalley.

	Banen		Toegevoegde waarde	
	2020 (x 1000)	% Totale werkgelegenheid	2020 (x € miljard)	% Totale economie
Agrocomplex				
Primaire productie	3,9	2,1%	0,25	1,9%
Toelevering & verwerking	6,1	3,3%	0,68	5,2%
Groothandel	6,5	3,5%	0,61	4,7%
Onderzoek & onderwijs	3,0	1,6%	0,15	1,1%
Agrocomplex totaal[18]	25,6	13,9%	1,69	12,9%
Overig				
Alle sectoren	184,3	100%	13,08	100%

Tabel 17: Banen en bruto toegevoegde waarde deelsectoren agrocomplex Regio Foodvalley 2020, Bron: PAR-Utrecht/PWE-Gelderland 2021, LISA

5.1.2. Arbeidsplaatsen en toegevoegde waarde agrocomplex Nederland

Binnen het agrocomplex van Nederland had in 2020 de deelsector toelevering en verwerking de hoogste bruto TGW met 19,81 miljard euro. Hoewel de toelevering en verwerking niet de grootste deelsector was voor het aantal arbeidsplaatsen binnen het landelijke agrocomplex, had de toelevering en verwerking de hoogste TGW per arbeidsplaats ten opzichte van de andere deelsectoren binnen het agrocomplex. De primaire productie had binnen het landelijke agrocomplex de meeste arbeidsplaatsen (224.940), maar ook een aanzienlijk lagere bruto TGW (12,66 miljard) ten opzichte van de groothandel (17,24 miljard). Om die reden volgde na de toelevering en verwerking de groothandel als deelsector met een hoge TGW per arbeidsplaats. De deelsector onderzoek en onderwijs had van de afzonderlijke deelsectoren de minste arbeidsplaatsen (32.220) en de laagste bruto TGW (1,6 miljard); en tevens de laagste TGW per arbeidsplaats binnen het agrocomplex van Nederland.

[18] Binnen de indeling van het agrocomplex worden naast de 4 deelsectoren (primaire productie, toelevering en verwerking, groothandel en onderzoek en onderwijs) extra banen meegerekend vanuit de groene kennisinstellingen in de Regio Foodvalley. In 2020 waren dit 6.020 banen.

	Banen		Toegevoegde waarde	
	2020 (x 1000)	% totale werkgelegenheid	2020 (x € miljard)	% totale economie
Agrocomplex				
Primaire productie	224,9	2,5%	12,66	1,8%
Toelevering & verwerking	165,8	1,9%	19,81	2,8%
Groothandel	170,1	1,9%	17,24	2,4%
Onderzoek & onderwijs	32,2	0,4%	1,60	0,2%
Agrocomplex totaal	593,1	6,6%	51,32	7,2%
Overig				
Alle sectoren	8987,8	100%	710,70	100%

Tabel 18: Banen en bruto toegevoegde waarde deelsectoren agrocomplex Nederland 2020, Bron: PAR-Utrecht/PWE-Gelderland 2021, LISA

Regio Foodvalley en Nederland

Binnen het agrocomplex van de Regio Foodvalley en Nederland zijn in 2020 veel overeenkomsten te zien op het gebied van de TGW per arbeidsplaats. In 2020 was zowel in de Regio Foodvalley als in Nederland de TGW per arbeidsplaats van het agrocomplex hoger dan de gemiddelde TGW per arbeidsplaats van alle sectoren. In 2020 was de TGW per arbeidsplaats van het agrocomplex in de Regio Foodvalley 86.400 euro, landelijk was dit 86.500 euro. De gemiddelde TGW per arbeidsplaats van alle sectoren in de Regio Foodvalley was in 2020 71.000 euro, landelijk was dit 79.100 euro. In de Regio Foodvalley en Nederland had in 2020 de deelsector toelevering en verwerking de hoogste TGW per arbeidsplaats binnen het agrocomplex, gevolgd door de groothandel. Daarentegen bleef in de Regio Foodvalley en in Nederland de TGW per arbeidsplaats van de primaire productie en onderzoek en onderwijs achter op de gemiddelde TGW per arbeidsplaats van alle sectoren.

	Regio Foodvalley			Nederland		
	Banen (x 1000)	Bruto TGW (x € miljard)	TGW per baan (x 10000)	Banen (x 1000)	Bruto TGW (x € miljard)	TGW per baan (x 10000)
Agrocomplex						
Primaire productie	3,9	0,25	6,45	224,9	12,66	5,63
Toelevering & verwerking	6,1	0,68	11,03	165,8	19,81	11,95
Groothandel	6,5	0,61	9,43	170,1	17,24	10,14
Onderzoek & onderwijs	3,0	0,15	4,93	32,2	1,60	4,98
Agrocomplex totaal	25,6	1,69	8,64	593,1	51,32	8,65
Overig						
Alle sectoren	184,3	13,08	7,10	8987,8	710,70	7,91

Tabel 19: Banen en bruto toegevoegde waarde deelsectoren agrocomplex Regio Foodvalley en Nederland 2020, Bron: PAR-Utrecht/PWE-Gelderland 2021, LISA

6. SNELLE GROEIERS AGROCOMPLEX

In de Regio Foodvalley was in 2021 4% van het totaal aantal vestigingen een snelle groeier. Binnen het agrocomplex van de Regio Foodvalley was in dit jaar 6% van de vestigingen een snelle groeier.

Wat is een snelle groeier?

Een snelle groeier kan op verschillende manieren worden gedefinieerd. In de eerder gepubliceerde 'Agrifoodmonitor Ede Wageningen 2019' wordt een snelle groeier gedefinieerd als "*een bedrijf waarvan het aantal banen in drie jaar tijd met meer dan 60% is toegenomen. Door snelle groeiers in kaart te brengen, ontstaat een indicatief beeld van succesvolle innovaties en de kracht van een regionale economie*[19]". Deze definitie wijkt af van het Centraal Bureau voor de Statistiek, waar een snelle groeier wordt gedefinieerd als "*een bedrijf met een gemiddelde jaarlijkse groei van 10% per jaar of meer, over een periode van drie achtereenvolgende jaren, gemeten aan de hand van het aantal werknemers*[20]". Om aansluiting te zoeken bij eerder gepubliceerd onderzoek, wordt in deze monitor de definitie gehanteerd uit de Agrifoodmonitor Ede Wageningen 2019[21].

6.1. SNELLE GROEIERS REGIO FOODVALLEY

In 2021 telde de Regio Foodvalley in totaal 37.020 vestigingen. Van de 37.020 vestigingen in de Regio Foodvalley waren 1.490 vestigingen snelle groeiers. Dit is 4% van het totaal aantal vestigingen in de Regio Foodvalley. Onder de 2.690 vestigingen in het agrocomplex van de Regio Foodvalley, waren 160 snelle groeiers in 2021; 6% van het totaal aantal vestigingen in het agrocomplex. Het agrocomplex van de Regio Foodvalley bevatte in 2021 met 160 snelle groeiers 11% van het totaal aantal snelle groeiers in de Regio Foodvalley.

Het aantal snelle groeiers in het agrocomplex van de Regio Foodvalley heeft zich tussen 2013 en 2021 boven gemiddeld ontwikkeld vergeleken met de ontwikkeling van het totaal aantal snelle groeiers in de Regio Foodvalley. In het agrocomplex van de Regio Foodvalley is in deze periode het aantal snelle groeiers toegenomen met 90 vestigingen; van 70 snelle groeiers in 2013 naar 160 snelle groeiers in 2021. Dit was een toename van 129%. Tussen 2013 en 2021 is het totaal aantal snelle groeiers in de Regio Foodvalley toegenomen met 350 snelle groeiers; van 1.140 snelle groeiers in 2013 naar 1.490 snelle groeiers in 2021. Dit was een toename van 30%.

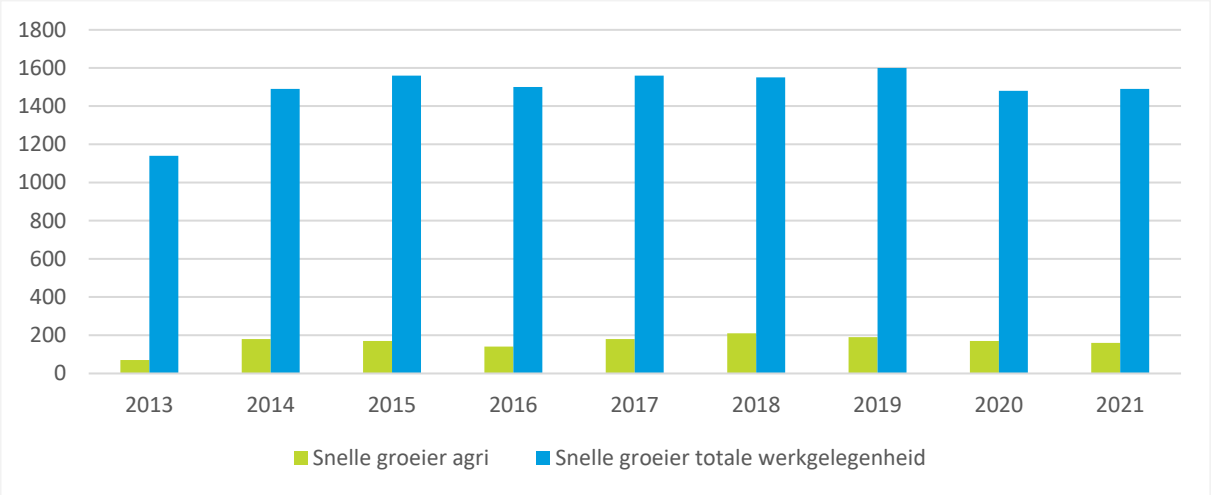

Figuur 23: Aantal snelle groeiers Regio Foodvalley 2013-2021, Bron: LISA-2021

[19] https://www.regiofoodvalley.nl/actueel/nieuws/agrifoodmonitor-ede-wageningen-2019
[20] https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2018/33/recordaantal-snelgroeiende-bedrijven/snelle-groeier
[21] In de Agrifoodmonitor Ede Wageningen 2019 is het aantal snelle groeiers gebaseerd op de indeling van de topsector Agri & Food. Doordat in deze monitor de indeling van het agrocomplex gebruikt wordt voor het in kaart brengen van de bedrijvigheid in de agrifoodsector, wijken cijfers mogelijk af ten opzichte van de Agrifoodmonitor Ede Wageningen 2019.

Vergelijking snelle groeiers

In 2021 zijn de verschillen tussen de gemeenten van de Regio Foodvalley in het aandeel snelle groeiers binnen de totale economie én het agrocomplex minimaal. In alle gemeenten van de Regio Foodvalley - met uitzondering van de gemeente Rhenen - lag in 2021 het aandeel snelle groeiers binnen de totale economie dicht bij het gemiddelde van 4% in de Regio Foodvalley. In 2021 telde de gemeente Rhenen in totaal 2.140 vestigingen; 50 daarvan waren snelle groeiers. Dit was slechts 2% van het totaal aantal vestigingen in de gemeente Rhenen.

Ook binnen het agrocomplex van de regiogemeenten lag het aandeel snelle groeiers dicht bij het gemiddelde van 6% in de Regio Foodvalley. In de gemeenten Renswoude (9%), Veenendaal (8%) en Rhenen (8%) was het aandeel snelle groeiers binnen het agrocomplex het grootst ten opzichte van de andere gemeenten in de Regio Foodvalley. Van de 30 snelle groeiers in de gemeente Renswoude behoorde in 2021 zelfs een derde (10 snelle groeiers) tot het agrocomplex. Daarentegen bleef in 2021 het aandeel snelle groeiers binnen het agrocomplex van de gemeenten Nijkerk (3%) en Scherpenzeel (0%) achter vergeleken met de andere gemeenten in de Regio Foodvalley.

	Snelle groeiers totaal	% Totaal vestigingen	Snelle groeiers agrocomplex	% Vestigingen agrocomplex
Regio Foodvalley	**1.490**	**4%**	**160**	**6%**
Barneveld	370	5%	40	6%
Ede	540	5%	70	7%
Nijkerk	210	5%	10	3%
Renswoude	30	4%	10	9%
Rhenen	50	2%	10	8%
Scherpenzeel	30	3%	0	0%
Veenendaal	180	3%	10	8%
Wageningen	100	3%	10	5%
Provincie Gelderland	**7.740**	**4%**	**860**	**6%**
Nederland	**52.370**	**3%**	**6.540**	**6%**

Tabel 20: Aantal snelle groeiers Regio Foodvalley, Provincie Gelderland en Nederland 2021, Bron: LISA-2021

Het aandeel snelle groeiers binnen de totale economie én het agrocomplex van de Regio Foodvalley was in 2021 vrijwel gelijk aan de Provincie Gelderland en Nederland. In 2021 telde de Provincie Gelderland in totaal 205.590 vestigingen. Hiervan waren 7.740 vestigingen snelle groeiers; 4% van het totaal aantal vestigingen in de Provincie Gelderland. Onder de 13.870 vestigingen in het agrocomplex van de Provincie Gelderland, waren 860 snelle groeiers in 2021. Dit was 6% van het totaal aantal vestigingen binnen het agrocomplex van de Provincie Gelderland. Het agrocomplex van de Provincie Gelderland bevatte in 2021 met 860 snelle groeiers 11% van het totaal aantal snelle groeiers in de Provincie Gelderland.

Nederland telde in 2021 in totaal 1.865.590 vestigingen. Van de 1.865.590 vestigingen in Nederland waren 52.370 vestigingen snelle groeiers. Dit was 3% van het totaal aantal vestigingen in Nederland. Onder de 110.030 vestigingen in het landelijke agrocomplex, waren 6.540 snelle groeiers. Dit was 6% van het totaal aantal vestigingen in het agrocomplex. Het landelijke agrocomplex bevatte in 2021 met 6.540 snelle groeiers 12% van het totaal aantal snelle groeiers in Nederland.

BIJLAGE 1 GEBIED REGIO FOODVALLEY

Regio Foodvalley is een samenwerkingsverband tussen bedrijfsleven, kennis- en onderwijsinstellingen en overheden, wat het grondgebied beslaat van de gemeenten:

Gelderse gemeenten

- Barneveld
- Ede
- Nijkerk
- Scherpenzeel
- Wageningen

Utrechtse gemeenten

- Renswoude
- Rhenen
- Veenendaal

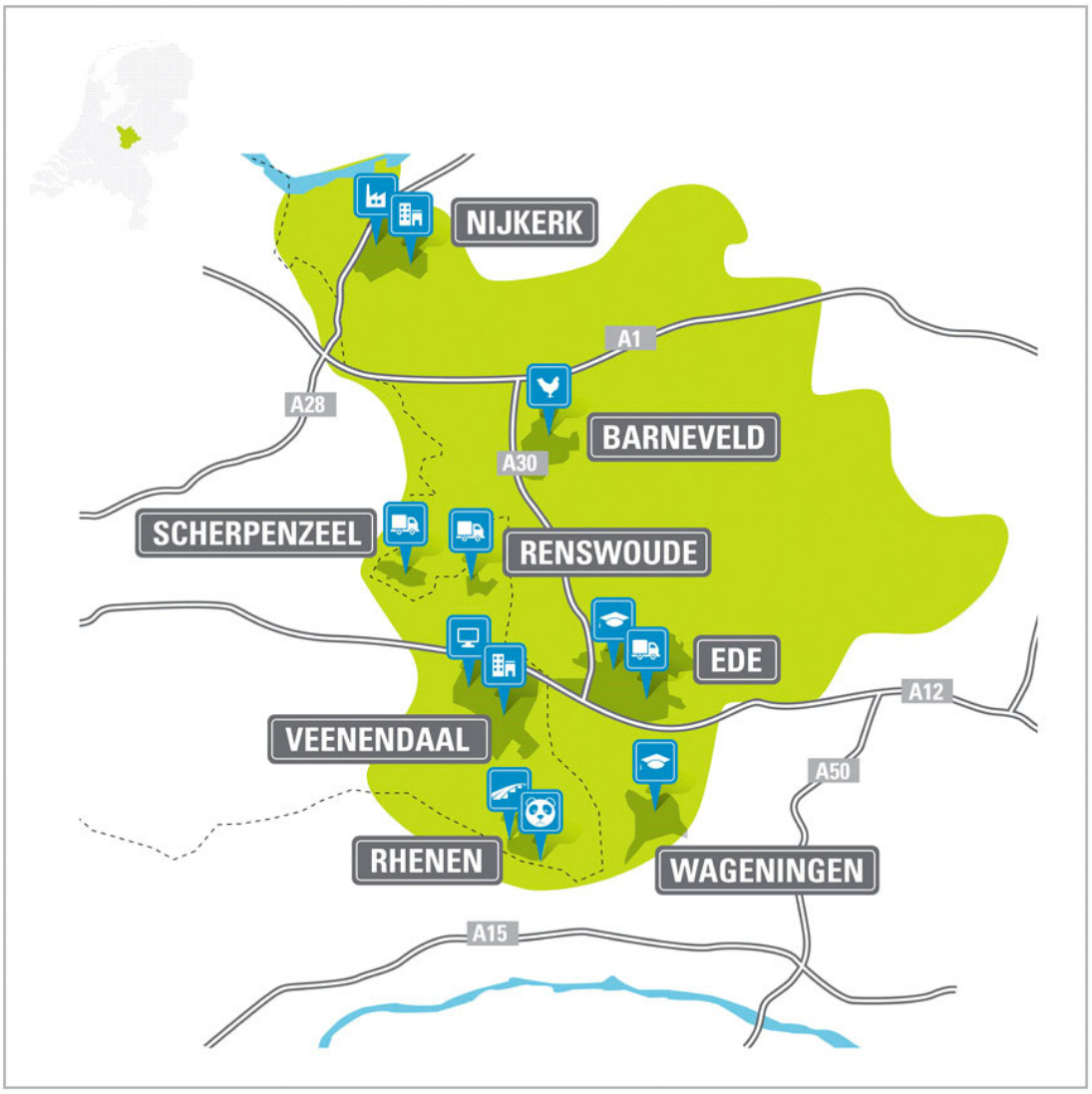

BIJLAGE 2 SBI-CODES AGROCOMPLEX

SBI-code	Omschrijving	Deelsector
0111	Teelt van granen, peulvruchten en oliehoudende zaden	Primaire productie
01131	Teelt van groenten in de volle grond	Primaire productie
01132	Teelt van groenten onder glas	Primaire productie
01133	Teelt van paddenstoelen	Primaire productie
01134	Teelt van aardappels en overige wortel- en knolgewassen	Primaire productie
0116	Teelt van vezelgewassen	Primaire productie
01191	Teelt van snijbloemen en snijheesters in de volle grond	Primaire productie
01192	Teelt van snijbloemen en snijheesters onder glas	Primaire productie
01193	Teelt van voedergewassen	Primaire productie
01199	Teelt van overige eenjarige gewassen (rest)	Primaire productie
0121	Druiventeelt	Primaire productie
01241	Teelt van appels en peren	Primaire productie
01242	Teelt van steenvruchten	Primaire productie
01251	Teelt van aardbeien in de volle grond	Primaire productie
01252	Teelt van aardbeien onder glas	Primaire productie
01253	Teelt van houtig kleinfruit in de volle grond	Primaire productie
01254	Teelt van houtig kleinfruit onder glas	Primaire productie
0127	Teelt van gewassen bestemd voor de vervaardiging van dranken	Primaire productie
0128	Teelt van specerijgewassen en van aromatische en medicinale gewassen	Primaire productie
0129	Teelt van overige meerjarige gewassen	Primaire productie
01301	Teelt van bloembollen	Primaire productie
01302	Teelt van perkplanten in de volle grond	Primaire productie
01303	Teelt van perkplanten onder glas	Primaire productie
01304	Teelt van potplanten onder glas	Primaire productie
01305	Teelt van boomkwekerijgewassen in de volle grond	Primaire productie
01309	Teelt van overige sierplanten in de volle grond	Primaire productie
01411	Houden van melkvee	Primaire productie
01412	Opfokken van jongvee voor de melkveehouderij	Primaire productie
01421	Houden van vleeskalveren	Primaire productie
01422	Overige vleesveehouderij en zoogkoeienbedrijven	Primaire productie
0143	Fokken en houden van paarden en ezels	Primaire productie
01451	Fokken en houden van schapen	Primaire productie
01452	Fokken en houden van geiten	Primaire productie
01461	Fokvarkens- en vermeerderingsbedrijven	Primaire productie
01462	Vleesvarkensbedrijven	Primaire productie
01463	Gesloten en deel gesloten varkensbedrijven	Primaire productie
01471	Opfokken en/of houden van leghennen	Primaire productie
01472	Opfokken en/of houden van vleeskuikens	Primaire productie
01473	Opfokken en/of houden van ouderdieren van leghennen en vleeskuikens	Primaire productie
01479	Opfokken en/of houden van overig pluimvee	Primaire productie
01491	Fokken en houden van edel pelsdieren	Primaire productie
01499	Fokken en houden van overige dieren (rest)	Primaire productie
0150	Akker- en/of tuinbouw in combinatie met het fokken en houden van dieren	Primaire productie
0161	Dienstverlening voor de akker- en/of tuinbouw	Primaire productie
0162	Dienstverlening voor het fokken en houden van dieren	Primaire productie
0163	Behandeling van gewassen na de oogst	Primaire productie
0164	Behandeling van zaden voor vermeerdering	Primaire productie

0170	Jacht	Primaire productie
0210	Bosbouw	Primaire productie
0220	Exploitatie van bossen	Primaire productie
0240	Dienstverlening voor de bosbouw	Primaire productie
0311	Zee- en kustvisserij	Primaire productie
0312	Binnenvisserij	Primaire productie
0321	Kweken van zeevis en -schaaldieren	Primaire productie
0322	Kweken van zoetwatervis en -schaaldieren	Primaire productie
1011	Slachterijen (geen pluimvee-)	Toelevering en verwerking
1012	Pluimveeslachterijen	Toelevering en verwerking
1013	Vleesverwerking (niet tot maaltijden)	Toelevering en verwerking
1020	Visverwerking	Toelevering en verwerking
1031	Vervaardiging van aardappelproducten	Toelevering en verwerking
1032	Vervaardiging van fruit- en groentesap	Toelevering en verwerking
1039	Verwerking van groente en fruit (niet tot sap en maaltijden)	Toelevering en verwerking
1041	Vervaardiging van plantaardige en dierlijke oliën en vetten (geen margarine en andere spijsvetten)	Toelevering en verwerking
1042	Vervaardiging van margarine en overige spijsvetten	Toelevering en verwerking
1051	Vervaardiging van zuivelproducten (geen consumptie-ijs)	Toelevering en verwerking
1052	Vervaardiging van consumptie-ijs	Toelevering en verwerking
1061	Vervaardiging van meel (geen zetmeel)	Toelevering en verwerking
1062	Vervaardiging van zetmeel en zetmeelproducten	Toelevering en verwerking
1071	Vervaardiging van brood en vers banketbakkerswerk	Toelevering en verwerking
1072	Vervaardiging van beschuit en koekjes en andere houdbaar banketbakkerswerk	Toelevering en verwerking
1073	Vervaardiging van deegwaren	Toelevering en verwerking
1081	Vervaardiging van suiker	Toelevering en verwerking
10821	Verwerking van cacao	Toelevering en verwerking
10822	Vervaardiging van chocolade en suikerwerk	Toelevering en verwerking
1083	Verwerking van koffie en thee	Toelevering en verwerking
1084	Vervaardiging van specerijen, sauzen en kruiderijen; zoutraffinage	Toelevering en verwerking
1085	Vervaardiging van kant-en-klaarmaaltijden en snacks	Toelevering en verwerking
1086	Vervaardiging van gehomogeniseerde voedingspreparaten en dieetvoeding	Toelevering en verwerking
1089	Vervaardiging van overige voedingsmiddelen (rest)	Toelevering en verwerking
1091	Vervaardiging van veevoeders	Toelevering en verwerking
1092	Vervaardiging van voeders voor huisdieren	Toelevering en verwerking
1101	Vervaardiging van sterk alcoholische dranken door distilleren, rectificeren en mengen	Toelevering en verwerking
1102	Vervaardiging van wijn uit druiven	Toelevering en verwerking
1103	Vervaardiging van cider en van overige vruchtenwijnen	Toelevering en verwerking
1104	Vervaardiging van overige niet-gedistilleerde gegiste dranken	Toelevering en verwerking
1105	Vervaardiging van bier	Toelevering en verwerking
1106	Mouterijen	Toelevering en verwerking
1107	Vervaardiging van frisdranken; productie van mineraalwater en overig gebotteld water	Toelevering en verwerking
1200	Vervaardiging van tabaksproducten	Toelevering en verwerking
2015	Vervaardiging van kunstmeststoffen en stikstofverbindingen	Toelevering en verwerking
2020	Vervaardiging van verdelgingsmiddelen en overige landbouwchemicaliën	Toelevering en verwerking
2830	Vervaardiging van machines en werktuigen voor de land- en bosbouw	Toelevering en verwerking
2893	Vervaardiging van machines voor de productie van voedings- en genotsmiddelen	Toelevering en verwerking

4611	Handelsbemiddeling in landbouwproducten, levende dieren en grondstoffen voor textiel en voedingsmiddelen	Groothandel
4617	Handelsbemiddeling in voedings- genotsmiddelen	Groothandel
46211	Groothandel in granen	Groothandel
46212	Groothandel in zaden, pootgoed en peulvruchten	Groothandel
46213	Groothandel in hooi, stro en ruwvoeder	Groothandel
46214	Groothandel in meng- en krachtvoeder	Groothandel
46215	Groothandel in veevoeder (geen ruw-, meng- en krachtvoeder)	Groothandel
46216	Groothandel in ruwe plantaardige en dierlijke oliën en vetten en oliehoudende grondstoffen	Groothandel
46217	Groothandel in ruwe tabak	Groothandel
46218	Groothandel in akkerbouwproducten en veevoeder algemeen assortiment	Groothandel
46219	Groothandel in overige akkerbouwproducten	Groothandel
4622	Groothandel in bloemen en planten	Groothandel
46231	Groothandel in levend vee	Groothandel
46232	Groothandel in huisdieren, siervissen, siervogels en wilde dieren	Groothandel
46241	Groothandel in huiden en vellen	Groothandel
46242	Groothandel in leer en halffabrikaten van leer	Groothandel
46311	Groothandel in groenten en fruit	Groothandel
46312	Groothandel in consumptieaardappelen	Groothandel
4632	Groothandel in vlees en vleeswaren en in wild en gevogelte (niet levend)	Groothandel
46331	Groothandel in zuivelproducten, spijsoliën en -vetten	Groothandel
46332	Groothandel in eieren	Groothandel
4634	Groothandel in dranken (geen zuivel)	Groothandel
4635	Groothandel in tabaksproducten en rokersbenodigheden	Groothandel
4636	Groothandel in suiker, chocolade en suikerwerk	Groothandel
4637	Groothandel in koffie, thee, cacao en specerijen (geen ruwe)	Groothandel
46381	Groothandel in snacks	Groothandel
46382	Groothandel in vis, schaal- en weekdieren	Groothandel
46383	Gespecialiseerde groothandel in overige voedings- en genotsmiddelen (rest)	Groothandel
46384	Groothandel in bakkerijgrondstoffen	Groothandel
46389	Gespecialiseerde groothandel in overige grondstoffen en halffabrikaten voor de voedingsmiddelen industrie (rest)	Groothandel
4639	Groothandel in voedings- en genotsmiddelen algemeen assortiment	Groothandel
4661	Groothandel in landbouwmachines, werktuigen en tractoren	Groothandel
46682	Groothandel in machines voor de voedings- en genotsmiddelenindustrie	Groothandel
46752	Groothandel in bestrijdingsmiddelen en meststoffen	Groothandel
71201	Keuring en controle van agrarische producten en voedingsmiddelen	Onderzoek en onderwijs
72111	Biotechnologisch speur- en ontwikkelwerk op het gebied van agrarische producten en processen	Onderzoek en onderwijs
72191	Speur- en ontwikkelingswerk op het gebied van landbouw en visserij (niet biotechnologisch)	Onderzoek en onderwijs
72193	Speur- en ontwikkelingswerk op het gebied van gezondheid en voeding (niet biotechnologisch)	Onderzoek en onderwijs
7500	Veterinaire dienstverlening	Onderzoek en onderwijs
7731	Verhuur en lease van landbouwmachines en -werktuigen	Toelevering en verwerking
82991	Veiling van landbouw-, tuinbouw- en visserijproducten	Groothandel

BIJLAGE 3 SBI-CODES TOPSECTOR AGRI & FOOD

SBI-code	Omschrijving	Deelsector
0111	Teelt van granen, peulvruchten en oliehoudende zaden	Primaire productie
01131	Teelt van groenten in de volle grond	Primaire productie
01132	Teelt van groenten onder glas	Primaire productie
01133	Teelt van paddenstoelen	Primaire productie
01134	Teelt van aardappels en overige wortel- en knolgewassen	Primaire productie
01411	Houden van melkvee	Primaire productie
01412	Opfokken van jongvee voor de melkveehouderij	Primaire productie
01421	Houden van vleeskalveren	Primaire productie
01422	Overige vleesveehouderij en zoogkoeienbedrijven	Primaire productie
0143	Fokken en houden van paarden en ezels	Primaire productie
01451	Fokken en houden van schapen	Primaire productie
01452	Fokken en houden van geiten	Primaire productie
01461	Fokvarkens- en vermeerderingsbedrijven	Primaire productie
01462	Vleesvarkensbedrijven	Primaire productie
01463	Gesloten en deel gesloten varkensbedrijven	Primaire productie
01471	Opfokken en/of houden van leghennen	Primaire productie
01472	Opfokken en/of houden van vleeskuikens	Primaire productie
01473	Opfokken en/of houden van ouderdieren van leghennen en vleeskuikens	Primaire productie
01479	Opfokken en/of houden van overig pluimvee	Primaire productie
01491	Fokken en houden van edelpelsdieren	Primaire productie
01499	Fokken en houden van overige dieren (rest)	Primaire productie
0150	Akker- en/of tuinbouw in combinatie met het fokken en houden van dieren	Primaire productie
0161	Dienstverlening voor de akker- en/of tuinbouw	Primaire productie
0162	Dienstverlening voor het fokken en houden van dieren	Primaire productie
0163	Behandeling van gewassen na de oogst	Primaire productie
0170	Jacht	Primaire productie
0311	Zee- en kustvisserij	Primaire productie
0312	Binnenvisserij	Primaire productie
0321	Kweken van zeevis en -schaaldieren	Primaire productie
0322	Kweken van zoetwatervis en -schaaldieren	Primaire productie
1011	Slachterijen (geen pluimvee-)	Voedingsmiddelenindustrie
1012	Pluimveeslachterijen	Voedingsmiddelenindustrie
1013	Vleesverwerking (niet tot maaltijden)	Voedingsmiddelenindustrie
1020	Visverwerking	Voedingsmiddelenindustrie
1031	Vervaardiging van aardappelproducten	Voedingsmiddelenindustrie
1032	Vervaardiging van fruit- en groentesap	Voedingsmiddelenindustrie
1039	Verwerking van groente en fruit (niet tot sap en maaltijden)	Voedingsmiddelenindustrie
1041	Vervaardiging van plantaardige en dierlijke oliën en vetten (geen margarine en andere spijsvetten)	Voedingsmiddelenindustrie
1042	Vervaardiging van margarine en overige spijsvetten	Voedingsmiddelenindustrie
1051	Vervaardiging van zuivelproducten (geen consumptie-ijs)	Voedingsmiddelenindustrie
1052	Vervaardiging van consumptie-ijs	Voedingsmiddelenindustrie
1061	Vervaardiging van meel (geen zetmeel)	Voedingsmiddelenindustrie
1062	Vervaardiging van zetmeel en zetmeelproducten	Voedingsmiddelenindustrie
1071	Vervaardiging van brood en vers banketbakkerswerk	Voedingsmiddelenindustrie
1072	Vervaardiging van beschuit en koekjes en andere houdbaar banketbakkerswerk	Voedingsmiddelenindustrie
1073	Vervaardiging van deegwaren	Voedingsmiddelenindustrie

1081	Vervaardiging van suiker	Voedingsmiddelenindustrie
10821	Verwerking van cacao	Voedingsmiddelenindustrie
10822	Vervaardiging van chocolade en suikerwerk	Voedingsmiddelenindustrie
1083	Verwerking van koffie en thee	Voedingsmiddelenindustrie
1084	Vervaardiging van specerijen, sauzen en kruiderijen; zoutraffinage	Voedingsmiddelenindustrie
1085	Vervaardiging van kant-en-klaarmaaltijden en snacks	Voedingsmiddelenindustrie
1086	Vervaardiging van gehomogeniseerde voedingspreparaten en dieetvoeding	Voedingsmiddelenindustrie
1089	Vervaardiging van overige voedingsmiddelen (rest)	Voedingsmiddelenindustrie
1091	Vervaardiging van veevoeders	Voedingsmiddelenindustrie
1092	Vervaardiging van voeders voor huisdieren	Voedingsmiddelenindustrie
1101	Vervaardiging van sterk alcoholische dranken door distilleren, rectificeren en mengen	Voedingsmiddelenindustrie
1102	Vervaardiging van wijn uit druiven	Voedingsmiddelenindustrie
1103	Vervaardiging van cider en van overige vruchtenwijnen	Voedingsmiddelenindustrie
1104	Vervaardiging van overige niet-gedistilleerde gegiste dranken	Voedingsmiddelenindustrie
1105	Vervaardiging van bier	Voedingsmiddelenindustrie
1106	Mouterijen	Voedingsmiddelenindustrie
1107	Vervaardiging van frisdranken; productie van mineraalwater en overig gebotteld water	Voedingsmiddelenindustrie
4611	Handelsbemiddeling in landbouwproducten, levende dieren en grondstoffen voor textiel en voedingsmiddelen	Groot- en detailhandel
46211	Groothandel in granen	Groot- en detailhandel
46212	Groothandel in zaden, pootgoed en peulvruchten	Groot- en detailhandel
46213	Groothandel in hooi, stro en ruwvoeder	Groot- en detailhandel
46214	Groothandel in meng- en krachtvoeder	Groot- en detailhandel
46215	Groothandel in veevoeder (geen ruw-, meng- en krachtvoeder)	Groot- en detailhandel
46216	Groothandel in ruwe plantaardige en dierlijke oliën en vetten en oliehoudende grondstoffen	Groot- en detailhandel
46218	Groothandel in akkerbouwproducten en veevoeder algemeen assortiment	Groot- en detailhandel
46219	Groothandel in overige akkerbouwproducten	Groot- en detailhandel
46231	Groothandel in levend vee	Groot- en detailhandel
46232	Groothandel in huisdieren, siervissen, siervogels en wilde dieren	Groot- en detailhandel
46241	Groothandel in huiden en vellen	Groot- en detailhandel
46242	Groothandel in leer en halffabrikaten van leer	Groot- en detailhandel
46311	Groothandel in groenten en fruit	Groot- en detailhandel
46312	Groothandel in consumptieaardappelen	Groot- en detailhandel
4632	Groothandel in vlees en vleeswaren en in wild en gevogelte (niet levend)	Groot- en detailhandel
46331	Groothandel in zuivelproducten, spijsoliën en -vetten	Groot- en detailhandel
46332	Groothandel in eieren	Groot- en detailhandel
4634	Groothandel in dranken (geen zuivel)	Groot- en detailhandel
4636	Groothandel in suiker, chocolade en suikerwerk	Groot- en detailhandel
4637	Groothandel in koffie, thee, cacao en specerijen (geen ruwe)	Groot- en detailhandel
46381	Groothandel in snacks	Groot- en detailhandel
46382	Groothandel in vis, schaal- en weekdieren	Groot- en detailhandel
46383	Gespecialiseerde groothandel in overige voedings- en genotsmiddelen (rest)	Groot- en detailhandel
46384	Groothandel in bakkerijgrondstoffen	Groot- en detailhandel
46389	Gespecialiseerde groothandel in overige grondstoffen en halffabrikaten voor de voedingsmiddelen industrie (rest)	Groot- en detailhandel

4639	Groothandel in voedings- en genotsmiddelen algemeen assortiment	Groot- en detailhandel
4661	Groothandel in landbouwmachines, werktuigen en tractoren	Groot- en detailhandel
46682	Groothandel in machines voor de voedings- en genotsmiddelenindustrie	Groot- en detailhandel
4711	Supermarkten en dergelijke winkels met een algemeen assortiment voedings- en genotmiddelen	Groot- en detailhandel
4721	Winkels in aardappelen, groenten en fruit	Groot- en detailhandel
47221	Winkels in vlees en vleeswaren	Groot- en detailhandel
47222	Winkels in wild en gevogelte	Groot- en detailhandel
4723	Winkels in vis	Groot- en detailhandel
47241	Winkels in brood en banket	Groot- en detailhandel
47242	Winkels in chocolade en suikerwerk	Groot- en detailhandel
4725	Winkels in dranken	Groot- en detailhandel
47291	Winkels in tabaksproducten	Groot- en detailhandel
47292	Winkels in natuurvoeding en reformartikelen	Groot- en detailhandel
47293	Winkels in buitenlandse voedingsmiddelen	Groot- en detailhandel
47299	Gespecialiseerde winkels in overige voedings- en genotmiddelen (rest)	Groot- en detailhandel
47811	Markthandel in aardappelen, groenten en fruit	Groot- en detailhandel
47819	Markthandel in overige voedings- en genotmiddelen	Groot- en detailhandel
56101	Restaurants	Groot- en detailhandel
56102	Fastfoodrestaurants, cafetaria's, ijssalons, eetkramen e.d.	Groot- en detailhandel
5621	Eventcatering	Groot- en detailhandel
5629	Kantines en contractcatering	Groot- en detailhandel
5630	Cafés	Groot- en detailhandel
2015	Vervaardiging van kunstmeststoffen en stikstofverbindingen	Overig
2020	Vervaardiging van verdelgingsmiddelen en overige landbouwchemicaliën	Overig
2830	Vervaardiging van machines en werktuigen voor de land- en bosbouw	Overig
2893	Vervaardiging van machines voor de productie van voedings- en genotmiddelen	Overig
72111	Biotechnologisch speur- en ontwikkelwerk op het gebied van agrarische producten en processen	Overig
72191	Speur- en ontwikkelingswerk op het gebied van landbouw en visserij (niet biotechnologisch)	Overig

BIJLAGE 4 CIJFERS PER GEMEENTE

Vestigingen en arbeidsplaatsen standaardindeling sectoren per gemeente (2013-2021)

	Vestigingen				Arbeidsplaatsen			
Barneveld	**2013**	**2021**	**Verschil**	**%**	**2013**	**2021**	**Verschil**	**%**
Landbouw/visserij	620	590	-30	-5%	1.280	1.090	-190	-15%
Industrie/delfstoffenwinning	340	460	120	35%	3.580	4.990	1.410	39%
Nutsbedrijven	10	20	10	100%	70	100	30	43%
Bouwnijverheid	860	1.230	370	43%	2.440	3.400	960	39%
Groothandel	340	320	-20	-6%	2.490	2.720	230	9%
Detailhandel/autohandel	660	790	130	20%	3.930	4.380	450	11%
Vervoer, opslag en com.	330	410	80	24%	2.960	2.930	-30	-1%
Horeca	170	200	30	18%	1.320	1.400	80	6%
Financiële instellingen	40	30	-10	-25%	300	180	-120	-40%
Zakelijke dienstverlening	1.040	1.430	390	38%	3.760	5.000	1.240	33%
Openbaar bestuur	10	10	0	0%	2.430	2.320	-110	-5%
Onderwijs	170	290	120	71%	1.810	2.490	680	38%
Gezondheidszorg	340	610	270	79%	3.620	4.120	500	14%
Overige dienstverlening	360	480	120	33%	800	1.100	300	38%
Totaal	**5.300**	**6.860**	**1.560**	**29%**	**30.780**	**36.200**	**5.420**	**18%**

	Vestigingen				Arbeidsplaatsen			
Ede	**2013**	**2021**	**Verschil**	**%**	**2013**	**2021**	**Verschil**	**%**
Landbouw/visserij	820	780	-40	-5%	2.030	1.720	-310	-15%
Industrie/delfstoffenwinning	470	580	110	23%	5.750	5.860	110	2%
Nutsbedrijven	20	30	10	50%	310	410	100	32%
Bouwnijverheid	1.180	1.630	450	38%	3.520	4.170	650	18%
Groothandel	520	530	10	2%	4.100	4.500	400	10%
Detailhandel/autohandel	1.100	1.280	180	16%	6.160	7.230	1.070	17%
Vervoer, opslag en com.	620	840	220	35%	3.740	3.870	130	3%
Horeca	290	330	40	14%	2.190	2.450	260	12%
Financiële instellingen	90	80	-10	-11%	1.580	540	-1.040	-66%
Zakelijke dienstverlening	1.980	2.770	790	40%	8.060	8.970	910	11%
Openbaar bestuur	30	20	-10	-33%	1.700	1.760	60	4%
Onderwijs	380	710	330	87%	3.880	4.390	510	13%
Gezondheidszorg	780	1.330	550	71%	10.680	10.740	60	1%
Overige dienstverlening	780	1.100	320	41%	2.340	2.540	200	9%
Totaal	**9.060**	**12.000**	**2.940**	**32%**	**56.010**	**59.170**	**3.160**	**6%**

Vestigingen en arbeidsplaatsen standaardindeling sectoren per gemeente (2013-2021)

	Vestigingen				Arbeidsplaatsen			
Nijkerk	**2013**	**2021**	**Verschil**	**%**	**2013**	**2021**	**Verschil**	**%**
Landbouw/visserij	180	180	0	0%	410	380	-30	-7%
Industrie/delfstoffenwinning	190	230	40	21%	3.580	4.040	460	13%
Nutsbedrijven	10	10	0	0%	30	100	70	233%
Bouwnijverheid	420	560	140	33%	1.780	2.780	1.000	56%
Groothandel	280	280	0	0%	2.480	2.640	160	6%
Detailhandel/autohandel	490	590	100	20%	3.000	3.080	80	3%
Vervoer, opslag en com.	240	320	80	33%	1.490	1.790	300	20%
Horeca	80	120	40	50%	640	1.010	370	58%
Financiële instellingen	30	30	0	0%	690	210	-480	-70%
Zakelijke dienstverlening	850	1.090	240	28%	2.760	3.120	360	13%
Openbaar bestuur	0	0	0	0%	330	380	50	15%
Onderwijs	120	230	110	92%	990	1.320	330	33%
Gezondheidszorg	250	400	150	60%	1.340	2.090	750	56%
Overige dienstverlening	330	490	160	48%	700	950	250	36%
Totaal	**3.470**	**4.520**	**1.050**	**30%**	**20.210**	**23.890**	**3.680**	**18%**

	Vestigingen				Arbeidsplaatsen			
Renswoude	**2013**	**2021**	**Verschil**	**%**	**2013**	**2021**	**Verschil**	**%**
Landbouw/visserij	90	90	0	0%	220	200	-20	-9%
Industrie/delfstoffenwinning	50	60	10	20%	350	390	40	11%
Nutsbedrijven	0	0	0	0%	0	0	0	0%
Bouwnijverheid	90	120	30	33%	210	310	100	48%
Groothandel	50	50	0	0%	950	1.110	160	17%
Detailhandel/autohandel	50	80	30	60%	140	220	80	57%
Vervoer, opslag en com.	30	40	10	33%	150	130	-20	-13%
Horeca	10	20	10	100%	100	140	40	40%
Financiële instellingen	0	0	0	0%	0	10	10	100%
Zakelijke dienstverlening	90	130	40	44%	410	460	50	12%
Openbaar bestuur	0	0	0	0%	50	60	10	20%
Onderwijs	20	30	10	50%	60	80	20	33%
Gezondheidszorg	30	50	20	67%	100	100	0	0%
Overige dienstverlening	30	60	30	100%	50	90	40	80%
Totaal	**550**	**720**	**170**	**31%**	**2.790**	**3.300**	**510**	**18%**

Vestigingen en arbeidsplaatsen standaardindeling sectoren per gemeente (2013-2021)

	Vestigingen				Arbeidsplaatsen			
Rhenen	**2013**	**2021**	**Verschil**	**%**	**2013**	**2021**	**Verschil**	**%**
Landbouw/visserij	100	100	0	0%	290	210	-80	-28%
Industrie/delfstoffenwinning	90	110	20	22%	400	530	130	33%
Nutsbedrijven	0	10	10	0%	30	30	0	0%
Bouwnijverheid	230	320	90	100%	730	740	10	1%
Groothandel	90	100	10	11%	360	440	80	22%
Detailhandel/autohandel	200	270	70	35%	930	1.020	90	10%
Vervoer, opslag en com.	80	130	50	63%	170	250	80	47%
Horeca	40	60	20	50%	450	430	-20	-4%
Financiële instellingen	10	20	10	100%	20	50	30	150%
Zakelijke dienstverlening	350	530	180	51%	580	900	320	55%
Openbaar bestuur	10	0	-10	-100%	210	180	-30	-14%
Onderwijs	70	120	50	71%	260	380	120	46%
Gezondheidszorg	110	200	90	82%	900	1.040	140	16%
Overige dienstverlening	140	170	30	21%	530	560	30	6%
Totaal	**1.520**	**2.140**	**620**	**41%**	**5.850**	**6.740**	**890**	**15%**

	Vestigingen				Arbeidsplaatsen			
Scherpenzeel	**2013**	**2021**	**Verschil**	**%**	**2013**	**2021**	**Verschil**	**%**
Landbouw/visserij	50	50	0	0%	150	150	0	0%
Industrie/delfstoffenwinning	40	50	10	25%	730	710	-20	-3%
Nutsbedrijven	0	0	0	0%	20	50	30	150%
Bouwnijverheid	140	170	30	21%	400	380	-20	-5%
Groothandel	50	40	-10	-20%	1.570	1.010	-560	-36%
Detailhandel/autohandel	90	130	40	44%	370	460	90	24%
Vervoer, opslag en com.	40	60	20	50%	270	370	100	37%
Horeca	20	20	0	0%	180	130	-50	-28%
Financiële instellingen	10	10	0	0%	30	10	-20	-67%
Zakelijke dienstverlening	140	190	50	36%	340	390	50	15%
Openbaar bestuur	0	0	0	0%	90	130	40	44%
Onderwijs	20	60	40	200%	130	190	60	46%
Gezondheidszorg	40	80	40	100%	320	370	50	16%
Overige dienstverlening	70	80	10	14%	120	100	-20	-17%
Totaal	**730**	**940**	**210**	**29%**	**4.710**	**4.440**	**-270**	**-6%**

Vestigingen en arbeidsplaatsen standaardindeling sectoren per gemeente (2013-2021)

	Vestigingen				Arbeidsplaatsen			
Veenendaal	**2013**	**2021**	**Verschil**	**%**	**2013**	**2021**	**Verschil**	**%**
Landbouw/visserij	30	30	0	0%	80	90	10	13%
Industrie/delfstoffenwinning	230	270	40	17%	4.420	4.600	180	4%
Nutsbedrijven	10	20	10	100%	80	110	30	38%
Bouwnijverheid	440	630	190	43%	1.700	1.890	190	11%
Groothandel	380	400	20	5%	2.860	3.140	280	10%
Detailhandel/autohandel	730	940	210	29%	4.570	4.510	-60	-1%
Vervoer, opslag en com.	390	560	170	44%	2.870	3.750	880	31%
Horeca	130	160	30	23%	810	1.340	530	65%
Financiële instellingen	50	60	10	20%	210	200	-10	-5%
Zakelijke dienstverlening	1.100	1.570	470	43%	3.420	4.460	1.040	30%
Openbaar bestuur	0	0	0	0%	620	670	50	8%
Onderwijs	220	370	150	68%	1.980	1.910	-70	-4%
Gezondheidszorg	430	790	360	84%	2.980	3.600	620	21%
Overige dienstverlening	420	630	210	50%	1.120	1.400	280	25%
Totaal	**4.550**	**6.430**	**1.880**	**41%**	**27.700**	**31.680**	**3.980**	**14%**

	Vestigingen				Arbeidsplaatsen			
Wageningen	**2013**	**2021**	**Verschil**	**%**	**2013**	**2021**	**Verschil**	**%**
Landbouw/visserij	50	60	10	20%	150	110	-40	-27%
Industrie/delfstoffenwinning	90	100	10	11%	560	540	-20	-4%
Nutsbedrijven	10	0	-10	-100%	20	30	10	50%
Bouwnijverheid	140	190	50	36%	370	390	20	5%
Groothandel	80	90	10	13%	330	450	120	36%
Detailhandel/autohandel	280	310	30	11%	1.680	1.860	180	11%
Vervoer, opslag en com.	200	270	70	35%	860	860	0	0%
Horeca	90	130	40	44%	690	830	140	20%
Financiële instellingen	20	20	0	0%	800	620	-180	-23%
Zakelijke dienstverlening	800	1.150	350	44%	4.580	5.480	900	20%
Openbaar bestuur	10	10	0	0%	380	430	50	13%
Onderwijs	190	310	120	63%	6.550	7.320	770	12%
Gezondheidszorg	260	400	140	54%	2.500	2.590	90	4%
Overige dienstverlening	300	360	60	20%	720	590	-130	-18%
Totaal	**2.510**	**3.410**	**900**	**36%**	**20.180**	**22.110**	**1.930**	**10%**

Vestigingen en arbeidsplaatsen agrocomplex per gemeente (2018-2021)

	Vestigingen				Arbeidsplaatsen			
Barneveld	**2018**	**2021**	**Verschil**	**%**	**2018**	**2021**	**Verschil**	**%**
Primaire productie	610	590	-20	-3%	1.120	1.090	-30	-3%
Toelevering & verwerking	40	50	10	25%	860	1.610	750	87%
Groothandel	70	80	10	14%	710	810	100	14%
Onderzoek & onderwijs	10	20	10	100%	60	70	10	17%
Groene kennisinstellingen	10	10	0	0%	190	250	60	32%
Totaal	**740**	**750**	**10**	**1%**	**2.940**	**3.830**	**890**	**30%**

	Vestigingen				Arbeidsplaatsen			
Ede	**2018**	**2021**	**Verschil**	**%**	**2018**	**2021**	**Verschil**	**%**
Primaire productie	810	780	-30	-4%	1.790	1.720	-70	-4%
Toelevering & verwerking	50	50	0	0%	1.120	1.160	40	4%
Groothandel	130	130	0	0%	1.220	1.430	210	17%
Onderzoek & onderwijs	40	40	0	0%	510	550	40	8%
Groene kennisinstellingen	10	10	0	0%	180	200	20	11%
Totaal	**1.040**	**1.010**	**-30**	**-3%**	**4.820**	**5.060**	**240**	**5%**

	Vestigingen				Arbeidsplaatsen			
Nijkerk	**2018**	**2021**	**Verschil**	**%**	**2018**	**2021**	**Verschil**	**%**
Primaire productie	180	180	0	0%	400	380	-20	-5%
Toelevering & verwerking	30	30	0	0%	2.380	2.160	-220	-9%
Groothandel	70	70	0	0%	850	900	50	6%
Onderzoek & onderwijs	20	20	0	0%	70	70	0	0%
Groene kennisinstellingen	0	0	0	0%	50	50	0	0%
Totaal	**300**	**300**	**0**	**0%**	**3.750**	**3.560**	**-190**	**-5%**

	Vestigingen				Arbeidsplaatsen			
Renswoude	**2018**	**2021**	**Verschil**	**%**	**2018**	**2021**	**Verschil**	**%**
Primaire productie	90	90	0	0%	220	200	-20	-9%
Toelevering & verwerking	10	0	-10	-100%	10	10	0	0%
Groothandel	0	10	10	100%	960	970	10	1%
Onderzoek & onderwijs	0	0	0	0%	10	10	0	0%
Groene kennisinstellingen	0	0	0	0%	0	0	0	0%
Totaal	**100**	**100**	**0**	**0%**	**1.200**	**1.190**	**-10**	**-1%**

Vestigingen en arbeidsplaatsen agrocomplex per gemeente (2018-2021)

	Vestigingen				Arbeidsplaatsen			
Rhenen	**2018**	**2021**	**Verschil**	**%**	**2018**	**2021**	**Verschil**	**%**
Primaire productie	90	100	10	11%	190	210	20	11%
Toelevering & verwerking	0	20	20	200%	80	90	10	13%
Groothandel	10	10	0	0%	20	20	0	0%
Onderzoek & onderwijs	10	10	0	0%	40	30	-10	-25%
Groene kennisinstellingen	0	0	0	0%	0	0	0	0%
Totaal	**110**	**140**	**30**	**27%**	**330**	**350**	**20**	**6%**

	Vestigingen				Arbeidsplaatsen			
Scherpenzeel	**2018**	**2021**	**Verschil**	**%**	**2018**	**2021**	**Verschil**	**%**
Primaire productie	50	50	0	0%	140	150	10	7%
Toelevering & verwerking	0	0	0	0%	40	40	0	0%
Groothandel	10	10	0	0%	1.270	680	-590	-46%
Onderzoek & onderwijs	0	0	0	0%	10	10	0	0%
Groene kennisinstellingen	0	0	0	0%	0	0	0	0%
Totaal	**60**	**60**	**0**	**0%**	**1.460**	**880**	**-580**	**-40%**

	Vestigingen				Arbeidsplaatsen			
Veenendaal	**2018**	**2021**	**Verschil**	**%**	**2018**	**2021**	**Verschil**	**%**
Primaire productie	30	30	0	0%	70	90	20	29%
Toelevering & verwerking	20	20	0	0%	740	830	90	12%
Groothandel	60	70	0	17%	710	720	10	1%
Onderzoek & onderwijs	10	10	0	0%	30	60	30	100%
Groene kennisinstellingen	0	0	0	0%	0	0	0	0%
Totaal	**120**	**130**	**10**	**8%**	**1.550**	**1.700**	**150**	**10%**

	Vestigingen				Arbeidsplaatsen			
Wageningen	**2018**	**2021**	**Verschil**	**%**	**2018**	**2021**	**Verschil**	**%**
Primaire productie	50	60	10	20%	100	110	10	10%
Toelevering & verwerking	30	30	0	0%	190	240	50	26%
Groothandel	40	40	0	0%	310	300	-10	-3%
Onderzoek & onderwijs	60	70	10	17%	1.530	2.280	750	49%
Groene kennisinstellingen	20	20	0	0%	6.240	6.450	210	3%
Totaal	**200**	**220**	**20**	**10%**	**8.370**	**9.380**	**1.010**	**12%**

BIJLAGE 5 AGROCOMPLEX VERSUS TOPSECTOR AGRI & FOOD

Vestigingen agrocomplex versus topsector Agri & Food 2021

	Agrocomplex				Topsector Agri & Food			
Regio Foodvalley	**2013**	**2021**	**Verschil**	**%**	**2013**	**2021**	**Verschil**	**%**
Primaire productie	1.930	1.880	-50	-3%	1.820	1.770	-50	-3%
Toelevering & verwerking	160	200	40	25%	130	170	40	31%
Groothandel	400	410	10	3%	1.410	1.610	200	14%
Onderzoek & onderwijs	130	170	40	31%	70	90	20	29%
Totaal	**2.620**	**2.660**	**40**	**2%**	**3.430**	**3.640**	**210**	**6%**

	Agrocomplex				Topsector Agri & Food			
Provincie Gelderland	**2013**	**2021**	**Verschil**	**%**	**2013**	**2021**	**Verschil**	**%**
Primaire productie	10.840	10.110	-730	-7%	9.060	8.480	-580	-6%
Toelevering & verwerking	850	1.070	220	26%	730	950	220	30%
Groothandel	1.930	1.950	20	1%	8.400	9.200	800	10%
Onderzoek & onderwijs	530	670	140	26%	190	200	10	5%
Totaal	**14.150**	**13.800**	**-350**	**-2%**	**18.380**	**18.830**	**450**	**2%**

	Agrocomplex				Topsector Agri & Food			
Nederland	**2013**	**2021**	**Verschil**	**%**	**2013**	**2021**	**Verschil**	**%**
Primaire productie	76.040	75.470	-570	-1%	64.500	64.550	50	0%
Toelevering & verwerking	6.470	8.880	2.410	37%	5.360	7.900	2.540	47%
Groothandel	19.090	21.200	2.110	11%	80.670	95.350	14.680	18%
Onderzoek & onderwijs	3.440	4.480	1.040	30%	1.340	1.340	0	0%
Totaal	**105.040**	**110.030**	**4.990**	**5%**	**151.870**	**169.140**	**17.270**	**11%**

Arbeidsplaatsen agrocomplex versus topsector Agri & Food 2021

	Agrocomplex				Topsector Agri & Food			
Regio Foodvalley	**2013**	**2021**	**Verschil**	**%**	**2013**	**2021**	**Verschil**	**%**
Primaire productie	4.590	3.970	-620	-14%	4.230	3.660	-570	-13%
Toelevering & verwerking	4.390	6.130	1.740	40%	4.120	5.310	1.190	29%
Groothandel	5.300	5.830	530	10%	16.210	19.240	3.030	19%
Onderzoek & onderwijs	2.220	3.070	850	38%	1.240	2.370	1.130	91%
Totaal	**16.500**	**19.000**	**2.500**	**15%**	**25.800**	**30.580**	**4.780**	**19%**

	Agrocomplex				Topsector Agri & Food			
Provincie Gelderland	**2013**	**2021**	**Verschil**	**%**	**2013**	**2021**	**Verschil**	**%**
Primaire productie	28.380	25.930	-2.450	-9%	21.950	19.180	-2.770	-13%
Toelevering & verwerking	22.920	28.510	5.590	24%	20.340	24.660	4.320	21%
Groothandel	17.050	18.220	1.170	7%	86.590	96.670	10.080	12%
Onderzoek & onderwijs	4.240	5.750	1.510	36%	3.780	5.860	2.080	55%
Totaal	**72.590**	**78.410**	**5.820**	**8%**	**132.660**	**146.370**	**13.710**	**10%**

	Agrocomplex				Topsector Agri & Food			
Nederland	**2013**	**2021**	**Verschil**	**%**	**2013**	**2021**	**Verschil**	**%**
Primaire productie	224.410	223.160	-1.250	-1%	172.000	167.320	-4.680	-3%
Toelevering & verwerking	147.250	166.020	18.770	13%	123.000	140.890	17.890	15%
Groothandel	147.430	170.510	23.080	16%	742.300	855.960	113.660	15%
Onderzoek & onderwijs	26.030	33.380	7.350	28%	26.120	29.930	3.810	15%
Totaal	**545.120**	**593.070**	**47.950**	**9%**	**1.063.420**	**1.194.100**	**130.680**	**12%**

COLOFON

Opdrachtgever namens Regio Foodvalley:

Arjan Bossenbroek, Programmamanager Landbouwtransitie en Vitaal Platteland

Regio Foodvalley
Raadhuisstraat 117
6711 DS Ede
Telefoon: 0318 680 667

Auteurs Christelijke Hogeschool Ede:

Lectoraat Dienstbaar Organiseren

Sanne van der Hoef, Onderzoeker
svdhoef@che.nl

Jaap Suurmond, Onderzoeker
pjsuurmond1@che.nl

Bertineke Bart-Boon, Onderzoeker
aboon@che.nl

Henk Kievit, Lector Dienstbaar Organiseren
hkievit@che.nl

Christelijke Hogeschool Ede
Oude Kerkweg 100
6717 JS Ede
Telefoon: 0318 696 300

Datum: 17 februari 2023

De heer Freerk Viersen van het onafhankelijk Bureau Economisch Onderzoek van provincie Gelderland wordt hartelijk dank gezegd voor zijn feedback op een eerdere versie en het beschikbaar stellen van de onderzoeksgegevens.